



laiškai bičiuliams

2017 pavasaris-vasara

SVARBIAUSIA –
APAŠTALINĖ VIZIJA

Į VISKĄ
IŠ MIRTIES TAŠKO?

JĖZUITIŠKO UGDYMO
PATIRTYS

MIŠKE –
BAROKO MUZIKA





Švč. Mergelė Marija, atrišanti mazgus. Augsburgio šv. Petro bažnyčios šoninio altoriaus paveikslas (1700 m.)
T. Vidmanto Šimkūno, SJ, nuotr.

Švenčiausioji Marija, Jėzaus ir mūsų Motina, tu žinai, kad mūsų gyvenime yra daugybė didelių ir mažų mazgų. Mes jaučiamės prislėgti, prispausti mūsų problemų ir nepajėgūs jas išspręsti. Pasitikime tavimi, Taikos ir Gailestingumo Motina. Marija, neleisk mums patekti į piktojo pagundą, išlaisvink iš kiekvienos vergystės, priklausomybės, sumaišties ir nesaugumo. Suteik savo malonę ir šviesą, kad galėtume matyti mus supančiose tamsybėse ir eiti teisingu keliu.

Kilnioji Motina, maldaujame tavęs, padėk mums.

Mergelė Marija, kuri atriši mazgus, melski už mus ir užtark mus prieš savo Sūnų Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

| | |
|--|----|
| T. Vidmantas Šimkūnas, SJ | |
| Provincijolo žodis..... | 2 |
| Pokalbis su t. Tomaszu Kotu, SJ | |
| Svarbiausia – apaštalinė vizija..... | 4 |
| Popiežiaus Pranciškaus vadovavimo bruožai..... | 8 |
| Ses. Ligita Ryliškytė, SJE | |
| Į viską iš mirties taško?..... | 11 |
| Dr. Liudas Jovaiša | |
| Šventovė ir jos bendruomenė..... | 16 |
| Aušrinė Šerepkienė ir t. Rytis Gurkšnys, SJ | |
| Tarptautinė bakalaureato programa..... | 20 |
| Ramūnas Labanauskas | |
| Brazauskai – jaunimo ugdytojai..... | 26 |
| Ivar Juhņevič, SJ | |
| „Misija Kirgistan“..... | 30 |
| Aurimas Šukys, SJ | |
| Nepamirštamas žygis iš Lojolos į Manrežą..... | 34 |
| Lukas Ambraziejus, nSJ | |
| Apie jėzuitiško ugdymo patirtį..... | 38 |
| T. Antanas Saulaitis, SJ | |
| Miške – baroko muzika..... | 41 |
| Visiems esu dėkingas..... | 43 |
| In memoriam..... | 45 |
| Nusišypsokime..... | 48 |



T. Vidmantas Šimkūnas, SJ

MIELI BIČIULIAI, BRANGŪS BENDRABROLIAI,

džiaugiuosi galimybe pasidalyti su jumis paskutiniųjų mėnesių įvykiais. O jų būta įvairių. Vieni labiau palietė asmenis, kiti – visą mūsų provinciją, dar kiti – kelias jėzuitų provincijas. Bene ryškiausias buvo pirmasis penkių Vidurio Europos provincijų simpoziumas, vykęs šių metų balandžio 17–20 dienomis Švabijos Gmiunde (*Schwäbisch Gmünd*), Vokietijoje. Jame dalyvavo daugiau kaip 260 įvairiausio amžiaus jėzuitų iš Austrijos, Lietuvos ir Latvijos, Šveicarijos, Vengrijos, Vokietijos ir Švedijos, keliolika Centrinėje Europoje studijuojančių jėzuitų iš kitų žemynų. Vieną dieną kartu su mumis buvo ir Jėzaus Draugijos generalinis vyresnysis t. Arturo Sosa bei jo pagalbininkas t. Tomaszas Kotas iš Romos.

Atskirų provincijų simpoziumai paprastai vyksta kasmet, o šis buvo ypatingas tuo, kad jame dalyvavo jėzuitai iš penkių provincijų, kurios netolimoje ateityje sudarys vieną Centrinės Europos provinciją. Broliškoje ir darbingoje aplinkoje kartu meldėmės, gilinomės į praeitį rudenį Romoje vykusios 36-osios generalinės kongregacijos dokumentus, ypač „Gyvenimas ir misija“, ir kūrėme būsimos naujos provincijos planus. Galbūt kam nors gali būti įdomu, kodėl penkios provincijos sudarys vieną ar kodėl, būdamos Europos šiaurėje, į ją jungiasi Lietuva ir Latvija? Galima pastebėti, kad šių provincijų bendradarbiavimas vyksta jau ne vieną dešimtmetį. Niurnberge turime bendrą naujokyną, kuriame šiuo metu lavinasi ir du mūsų naujokai, veikia tarptautinis filosofijos studijų centras Miunchene, glaudus ir turiningas jėzuitų gimnazijų bendradarbiavimas. Ne vienas Lietuvos jėzuitas yra studijavęs Austrijoje. Tai tik keli ryškesni aspektai, siejantys šias provincijas; žinoma, svarbūs ir asmeniniai jėzuitų ryšiai, solidari pagalba apaštalinuose darbuose.

Lietuvos ryšiai su minimomis provincijomis turi ir gilias istorines šaknis. Pirmieji jėzuitai 1556–1569 m. į Lietuvą atvyko iš Vokietijos, Austrijos, Lenkijos. 2019 m. kaip tik minėsime jėzuitų veiklos Lietuvoje 450 metų jubiliejų. Paminėtina, kad ir atkuriant Lietuvos jėzuitų provinciją 1924–1936 m. daug talkino vokiečių jėzuitai. Ryšių tęstinumą parodo ir trečiasis etapas nuo 1991 m., kai po soviet-

Jėzuitai neturi savo nepriklausomos misijos, tai Jėzaus Kristaus misija, o jie kartu su bendradarbiais stengiasi kuo efektyviau jai pasitarnauti. Jėzuitai tarnauja Evangelijai ne izoliuotai, o kaip apaštalinis kūnas. Jo nariai įvairūs, bet visus vienija tas pats ignaciškasis dvasingumas, tas pats užsidegimas tarnauti Dievui tarnaujant žmonėms, kuo geriau suvokiant laiko ženklus ir kuo efektyviau į juos reaguojant.

mečio išėję į viešumą tapome Centrinės Europos asistencijos dalimi, sulaukėme daug įvairios pagalbos iš stipresnių provincijų. Tie ryšiai tęsiasi ir yra svarbūs šiandien.

Kodėl kuriama nauja didesnė provincija? Simpoziume t. generolas A. Sosa pabrėžė, kad naujų struktūrų kūrimas nėra savitiksliis. Pirmiausia atkreiptinas dėmesys, kad pasaulyje labai pasikeitė kontekstas – dėl sumažėjusio jėzuitų skaičius Europoje ir politinių realių vis daugiau apaštalinų darbų pranoksta atskirų provincijų ribas. Todėl reikia tartis, kaip geriau panaudoti turimus išteklius, tiek finansinius, tiek žmonių, kad kuo geriau pasitarnautume misijai. Europoje jau yra susijungusios kelios provincijos. Stebint jų modelius yra aišku, kad ekonominiai, juridiniai provincijų vienetai išliks kokie buvo, tačiau misijos požiūriu ribos ir galimybės prasiplės. T. A. Sosa priminė, kad jėzuitai neturi savo nepriklausomos misijos, tai Jėzaus Kristaus misija, o jie kartu su bendradarbiais stengiasi kuo efektyviau jai pasitarnauti. Jėzuitai tarnauja Evangelijai ne pavieniui, o kaip apaštalinis kūnas. Jo nariai įvairūs, bet visus vienija tas pats ignaciškasis dvasingumas, tas pats užsidegimas tarnauti Dievui tarnaujant žmonėms, kuo geriau suvokiant laiko ženklus ir kuo efektyviau į juos reaguojant.

Jėzaus Draugija – tarptautinė vienuolija. Mūsų provincija irgi apima Lietuvą ir Latviją, o Vokietijos – Švediją. Todėl esame atviri ir stengiamės žvelgti plačiau, matyti, kur yra didesnis poreikis, kur savo išsilavinimu ir charizma galime labiau pasitarnauti žmonėms, o glaudesnis bendravimas visų pirma leidžia dalytis gerąja patirtimi.

Mūsų naujoji provincija bus daugiatautė, daugiakalbė (nors pagrindinė kalba – vokiečių) ir daugiakultūrė. Viena vertus, tokiai provincijai sėkmingai tvarkytis yra nemenkas iššūkis, antra vertus, galimybė vieniems iš kitų daug išmokti. Štai jau numatoma dešimt bendrų „apaštalinų laukų“, pvz., ugdymas (apimantis ir mokyklų tinklą), sielovada (apimanti miesto bažnyčias ir universitetinę sielovadą), dvasingumas (rekolekcijų namai ir įvairiausia ignaciškojo dvasingumo sklaida) ir t. t. Šiose srityse dirbantys jėzuitai ir bendradarbiai pasauliečiai turės progos vieni kitus geriau pažinti, dalytis patirtimi, efektyviau atsiliepti į naujus iššūkius.

Jau šiame simpoziume pajutome nusiteikimą ne suvienodinti įvairių šalių ir kalbų jėzuitus, o kaip tik drąsinimą išlaikyti savo tautinį, kalbinį ir mentalitetą tapatumą, taip vieni kitus praturtindami. Drauge kaip bičiuliai Kristuje esame kviečiami kuo geriau įsitraukti į jo misiją tarnaudami žmonėms – tam pačiam tikslui turėtų padėti ir naujos struktūros. Kai šiandien vienur kitur pasigirsta balsai, skatinantys skaldytis, atsitverti sienomis, iškeliantys nacionalizmą, mes jaučiamės esą kviečiami būti solidarumo ir susitaikymo ženklų kartu su mūsų bendradarbiais ir bičiuliais.



T. Vidmanto Šimkūno nuotr.



SVARBIAUSIA – APAŠTALINĖ VIZIJA

**Pokalbis su rudenį Lietuvoje ir Latvijoje jėzuitus lankiusiu
Jėzaus Draugijos generolo asistentu Centrinės ir Rytų
Europos regionui t. TOMASZU KOTU, SJ.**

Pirma užduotis – ne provincijų skaičiaus mažinimas, nors kartais tai būtina, o atsakyti į klausimą, ar esama struktūra išties pasitarnauja mūsų misijai.

– Kiekvienas jėzuitas priklauso bendruomenei, turinčiai vietos vyresnįjį. Vietos bendruomenės vienija provincija. Kartais ji apima visą šalį, kartais provinciją sudaro kelių šalių jėzuitų bendruomenės. Pvz., į Kroatijos provinciją įeina visos buvusios Jugoslavijos valstybės, Artimųjų Rytų provincija apima Magrebo šalis, Libaną, Egiptą ir Siriją. Yra provincijų, maždaug atitinkančių šalies teritoriją, pvz., Šveicarijos ir Austrijos provincijos, o kai kuriose valstybėse yra po kelias provincijas, pvz., Lenkijoje – dvi, JAV – dar daugiau. Provincijai vadovauja provincijolas, nepriklausomiems regionams – aukštesnieji vyresnieji. Draugijai vadovauja generalinis vyresnysis, reziduojantis Romoje. Nuo šv. Ignaco laikų Draugijos Konstitucijose pasakyta, kad tėvui generolui turi būti padedama vadovauti Draugijai. Taip atsirado generalinė kurija, įvairūs asistentai, patarėjai, kurie yra ne vyresnieji, bet pagalbininkai, padedantys generolui. Jų skaičius skyrėsi pagal situaciją Draugijoje.

Provincijos yra sugrupuotos į asistencijas. Tai ne kokios nors superstruktūros ar superprovincijos. Asistencija – labiau geografinis regionas, turintis tam tikrų bendrumų, kalbinių, kultūrinių ir istorinių sąsajų tarp šalių, teritorijų ar Bažnyčių. Tokiam regionui – asistencijai – generolas skiria asistentą, kuris jam padeda vadovauti šiam regionui. Aš, kaip asistentas Centrinės ir Rytų Europos regionui, irgi nesu vyresnysis, mano pareiga – padėti tėvui generolui geriau pažinti provincijas, esančias tame regione, ir jam patarti, kai reikia ką nors nuspręsti.

– Penkios šios asistencijos provincijos, tarp jų – Lietuvos ir Latvijos, ateityje sudarys vieną. Kaip jūs įsivaizduojate tą skirtingai kalbančių šalių provincijų darinį?

– Restruktūrizacija vyksta visoje Draugijoje, šis procesas prasidėjo jau po 35-osios generalinės kongregacijos. Kartais institucijos Draugijoje yra istoriškai susiklosčiusios, turi seną ir tikrai gerbtiną istoriją, kuri nebeatitinka realybės, ir tai tampa gana sunkia našta. 35-oji generalinė kongregacija įgaliojo tuomet išrinktą generolą

t. Adolfą Nicolą peržiūrėti administracinį suskirstymą. Pirma užduotis – ne provincijų skaičiaus mažinimas, nors kartais tai būtina, o atsakyti į klausimą, ar esama struktūra išties pasitarnauja mūsų misijai. Provincijos persigrupuoja, vyksta tam tikri administraciniai pokyčiai, nes pasaulis, kuriame gyvename, yra stipriai pasikeitęs.

Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincija priklauso Centrinės ir Rytų Europos asistencijai, kaip ir trys vokiškai kalbančios Vokietijos, Austrijos, Šveicarijos provincijos bei Vengrijos provincija. Gali atrodyti, kad kalbiniu požiūriu jungtis joms nelengva, bet turiu pasakyti, kad kitų pasaulio šalių jėzuitai į mus Europoje žiūri su tam tikru smalsumu – čia mes dažnai išduodame pirminius Draugijos idealus, nes mūsų provincijos yra itin nacionalinės. Galime prisiminti, kad pirmieji jėzuitai Lietuvoje buvo ne lietuviai, pirmasis jėzuitas Lenkijoje buvo ne lenkas, pirmasis jėzuitas Vokietijoje buvo ne vokietis. Ir pati Jėzaus Draugija buvo sukurta įvairių tautybių žmonių, kilusių iš skirtingų kraštų. Pvz., kai aš buvau vienos iš dviejų Lenkijos provincijų provincijolas, joje buvo 300 jėzuitų, o mano didžiausias troškimas buvo išsiųsti juos kitur, vietoje jų priimant jėzuitus iš kitų valstybių.

– **Kodėl, dėl kokios priežasties?**

– Draugija Lenkijoje geriau funkcionavo, kai ji buvo įvairiatautė, nes būtent toks yra Bažnyčios pašaukimas. Manau, kad tie, kurie pažįsta jėzuitus ir juos brangina, žino, kad Jėzaus Draugija visada buvo visuotinė – ne ispaniška ir net ne baskiška, nors šv. Ignacas kilęs iš ten. Pirmieji jėzuitai buvo įvairių, kartais net tarpusavyje kariaujančių, kraštų atstovai. Tai rodė, kad Dievas kažką nuveikia tarp jų.

Ankstyvojoje Draugijoje bendra buvo lotynų kalba, tačiau jau buvo kalbama tarpusavyje arba su vyskupais, o su vietos žmonėms teko kalbėti jų kalba. Kitos kalbos yra išmokstama, tačiau mes Europoje iš dalies tai esame pamiršę. Ir tai suprantama, mūsų istorija buvo sudėtinga, dažnai politiniai klausimai labai prislėgdavo Bažnyčią ir Draugiją. Centrinei ir Rytų Europai vienijimosi klausimas sudėtingesnis ir dėl to, kad komunistinė santvarka mums neleido padaryti kai kurių žingsnių, kuriuos po karo žengė kita

Pirmieji jėzuitai Lietuvoje buvo ne lietuviai, pirmasis jėzuitas Lenkijoje buvo ne lenkas, pirmasis jėzuitas Vokietijoje buvo ne vokietis. Ir pati Jėzaus Draugija buvo sukurta įvairių tautybių žmonių, kilusių iš įvairių kraštų.

Iš kairės: Šveicarijos provincijolas Christian Rutishauser, Lietuvos ir Latvijos provincijolas Vidmantas Šimkūnas, Vengrijos provincijolas Elemér Vizi, pokalbį vedęs jėzuitas žurnalistas Bernd Hagenkord, Vokietijos provincijolas Stefan Kiechle, Austrijos provincijolas Bernhard Bürgler





Penkių Europos provincijų simpoziume Vokietijoje dalyvavo ir Draugijos generolinis vyresnysis t. Arturo Sosa (kairėje)

Draugijos generolas nusprendė, kad 5 provincijos turi susitarti ir organizuoti bendrą ugdymą. Tai nereiškia, kad viskas baigsis vienos provincijos sukūrimu. Kol kas apie tai kalbėti gerokai per anksti.

Europos dalis. Tačiau, laikui bėgant ir globalizacijai darant įtaką, vienai kartai buvę sunkūs dalykai kitai jau tokie nebeatrodo. Tad restruktūrizacija visoje Draugijoje vyksta tam, kad būtų rasti racionaliausi išteklių ir geriausia tarpusavio sąveika misijai. Žinoma, statistiniai klausimai irgi ne paskutinėje vietoje. Pvz., kai jėzuitų mažai, sunku tarp jų rasti vietas vyresnįjį, provincijolą – užuot apaštalavę, žmonės skiriami administraciniam darbui. Tačiau ne žmonių „taupymas“ svarbiausias, visų pirma – apaštalinė vizija.

– O kokia ji?

– Mūsų aptariamam atveju, Draugi-

jos generolas nusprendė, kad 5 provincijos turi susitarti ir organizuoti bendrą ugdymą – naujokyną ir pirmąsias studijas po jo, turi dirbti dėl būsimos bendros ateities, dėl sąveikos, galvodamos apie misiją. Tai nereiškia, kad viskas baigsis vienos provincijos sukūrimu. Galbūt, jeigu tai labiausiai pasitarnaus jėzuitų misijai visose minėtose provincijose. Bet kol kas apie tai kalbėti gerokai per anksti.

Europoje provincijų skaičius labai didelis, palyginti su jėzuitų skaičiumi. Pvz., mūsų asistencijoje šiuo metu yra 12 provincijų – kai kurios iš jų labai mažos, – kuriose kalbama 23 oficialiomis kalbomis. Suprantama, kitos provincijos neturi kalbos barjerų, pvz., Lotynų Amerikoje dominuoja ispanų, Šiaurės Amerikoje – anglų kalba. Afrikoje – daug kalbų, bet dauguma gyventojų moka anglų ir prancūzų kalbas. Indijoje taip pat daug provincijų su daugeliu kalbų, bet anglų kalba ten taip pat vartojama. Tačiau, pvz., Lotynų Amerikoje yra dvi asistencijos, Šiaurės Amerikoje – viena, Afrikoje – viena, Indijoje irgi viena, Azijos ir Ramiojo vandenyno šalys, tokios kaip Japonija, Okeanija ir Australija, sudaro vieną asistenciją, o Europoje yra trys asistencijos! Taigi suprantate, kodėl į mus žvelgiama su nuostaba – negi tie žmonės nesugeba susitarti tarpusavyje!? Žinoma, aš taip nesakyčiau, nes Europoje iš tiesų yra gražių bendradarbiavimo pavyzdžių, pvz., solidarumas ugdant jaunus jėzuitus, kasa apaštalavimui. Ugdymas kainuoja brangiai ir daugelis Europos šalių sugebėjo sukurti bendrą sistemą, net geresnę nei Europos Sąjungoje, tačiau reikia kelti klausimą iš esmės: ar mūsų sąveika galėtų būti geresnė?

Restruktūrizacija jau vyksta: iš keturių Italijos ir tiek pat Prancūzijos provincijų liko po vieną, dvi Vokietijos provincijos irgi suvienijo. Ispanija iš penkių provincijų sudarė vieną, nors Ispanija

ne homogeniška šalis – yra Katalonija, baskų kraštas ir t. t. Įtampų ten būta tokių, kokių kitos valstybės nėra patyrusios. Bet jėzuitai sako: net jeigu Katalonija paskelbs nepriklausomybę, mes ir toliau sudarysime vieną Ispanijos provinciją. Tai jau kitas mąstymas. Nors pradžioje ir būna nelengva, tačiau pokyčius reikia daryti anksčiau, nei priverčia demografinės problemos.

Nuo įsteigimo iki panaikinimo Draugija tik didėjo, atsikūrusi irgi labai stipriai augo, o dabar pirmą kartą istorijoje stebime narių skaičiaus mažėjimą. Tai kelia naujų klausimų ir moko priimti esamą situaciją. Ar išties tai yra blogai? Ar, kai mes buvome didžiausias vienuolinis ordinas, visi turėjo aiškią motyvaciją, ar nebuvo puikybės, kad esame geriausi ir pan.? Minėdami Draugijos atkūrimo 200-ąsias metines kėlėme klausimus, kokios buvo priežastys, kad Draugija buvo panaikinta. Gal ne tik kiti buvo kalti?..

– Pašaukimų mažėjimas – nuolatinė pokalbių su vienuolijų atstovais tema.

– Įdomu, kaip keičiasi jų geografija, nes keičiasi Bažnyčios demografinis centras, jis jau seniai nebe Europoje. Pvz., Indijoje Draugija klesti, statomi nauji namai, steigiami centrai, tačiau daug ateina į Draugiją, nemažai ją ir palieka. Žinoma, gerai, kad jauni vyrai čia gauna išsilavinimą. Jie grįžta į visuomenę ir tai niekur nedingsta. Nuo amžių Draugijoje lieka 50 proc. įstojusiųjų. Jėzuitų daugėja ir Azijoje bei Afrikoje. Tačiau manau, kad Azijai ir Afrikai dar reikia atsiversti. Nesakau, kad Europai nereikia (*juokiasi*). Tačiau vienuoliškas gyvenimas ar celibatas tuose žemynuose tikrai nėra adekvaciai suvokiami.

Graži staigmena yra vėl atsirandantys pašaukimai Vakarų Europoje, pvz., Prancūzija paskutiniaisiais metais turėjo daugiau naujokų nei du naujokynai Lenkijoje! Tai džiugina, nes galima sakyti, kad po tam tikros krizės Bažnyčia toje šalyje keičiasi. Kai šalis nustoja būti tradiciškai katalikiška, tuomet žmonės sąmoningai renkasi būti katalikais. Ir dėl to pasirinkimo atsiranda pašaukimų. Tai slėpinys, neatsispindintis statistikoje, bet labai džiuginantis. Ir viltis mums, nes prieš keletą metų Rytų Europoje gal kiek puikavomės, kad pas mus pašaukimų, palyginti su Vakarų Europa, yra daugiau.

Pašaukimų mažėjimą reikia vertinti kaip tam tikrą visuomenėje vykstantį procesą, kuris mums kelia rūpestį, bet nereikia manyti, kad pašaukimams pasibaigus ateina galas ir Bažnyčiai.

Kalbėjosi Jūratė Grabytė

Kai šalis nustoja būti tradiciškai katalikiška, tuomet žmonės sąmoningai renkasi būti katalikais. Ir dėl to pasirinkimo atsiranda pašaukimų. Tai slėpinys, neatsispindintis statistikoje, bet labai džiuginantis.

Su 5 provincijų bendros ateities planais susipažino ir mūsų provincijos naujokai (iš kairės) ŽDonatas Kuzmickas bei Lukas Ambraziejus, atvykę iš naujokyno Niurnberge



KELETAS POPIEŽIAUS PRANCIŠKAUS VADOVAVIMO BRUOŽŲ kaip žinia mums

Jau daugiau kaip trejus metus Katalikų Bažnyčiai vadovauja argentinietis jėzuitas José Bergoglio – popiežius Pranciškus, susilaukdamas nemenko tiek Bažnyčios žmonių, tiek pasaulio žiniasklaidos dėmesio ir gana prieštaringų vertinimų, keisdamas ne tik institucinės Bažnyčios suvokimą, bet ir krikščioniško tikėjimo bei gyvenimo akcentus. Kaip tai galėtų keisti ir mūsų, katalikų, veikimo būdą bei tarpusavio santykius? O gal ir man asmeniškai pasiūlytų naujų tikėjimo įžvalgų?..

Nebijančiam kelti vis naujų kontroversijų popiežiui Pranciškui kyla didžiulių iššūkių: nelengva būti globaliu asmeniu susiskaldžiusiame pasaulyje, peržengti savo paties rasę, tautinę priklausomybę ir priimti mokytojo, pranašo, pamokslininko, misinieriaus vaidmenį. Jo pradėta „švelnumo revoliucija“ užsimojo perkeisti institucinę Bažnyčią – o kad ji taip paveiktų visuomenę, jog ir ši keistųsi! Štai jo enciklikoje „Laudato si“ kalbama apie ekologiją, tačiau nestinga dėmesio ir neturtingiesiems, konkrečiam žmogui. Popiežius rašo: „Jeigu į kitų žmonių vargą bei kančią neišmoksime žiūrėti kaip į savo ar bent ją laikyti tokia pat skaudžia – mūsų pasaulyje niekas nesikeis.“ Tą pačią laikyseną jis išsakė ir pasaulio lyderiams Jungtinių Tautų asamblėjoje 2015 m.

„Jeigu į kitų žmonių vargą bei kančią neišmoksime žiūrėti kaip į savo ar bent ją laikyti tokia pat skaudžia – mūsų pasaulyje niekas nesikeis.“

Nuo pat pradžių savo apranga, žodžiais, kūno kalba, kukliu elgesiu, net pasirinkdamas paprastą automobilį popiežius Pranciškus liudija, kad atsisako būti Bažnyčios monarchu. Jis drąsus ir tvirtas, o drauge švelnus ir džiugus. Apie jo drąsą teologas Hansas Kungas sako: „Nė vienas popiežius iki tol nepasirinko Pranciškaus Asyžiečio vardo tikriausiai dėl to, jog atrodė, kad lūkesčiai pasirinkus šio šventojo vardą bus per dideli. Nes Pranciškaus asmuo siejasi su neturtu, nuolankumu ir paprastumu.“ Sklando kalbos, kad Bergoglio, išrinktas popiežiumi ir turėdamas iškilmingai pasirodyti balkone, atsisakė raudonų batų ir kitų puošmenų, pareiškęs: „Teatras baigėsi.“

Ilgainiui išryškėjo ir kiti jo veikimo ypatumai. Homilijose popiežius labiau kelia klausimus, nei ką nors teigia. „Kas aš toks,



kad galėčiau teisti?“ – nevengia prisipažinti besitikintiems jo griežto vertinimo. Popiežius artimas ir atviras kitam bei kitokiam žmogui ir Dievo netikėtumams. Kalbasi „akių lygyje“, gerbdamas pašnekovą, leidžia jam pasijusti svarbiam ir vertinamam; rūpinasi kitais vadovdamasis ignaciškuoju *Cura personalis* principu. Apaštalinėse keliuose dažniausiai pirma išklauso, paskui kalba. Popiežius atjaučia ir supranta nusidėjėlį, bet ne korumpuotą asmenį. Su tuo siejama ir skaidrumo siekianti Vatikano kurijos bei finansų sektoriaus reforma. Lyderystę supranta kaip tarnystę, nepritaria klerikalizmui. Savo asmeniui liudija integralų, vientisą krikščionio gyvenimą.

Nuotrauka iš „The Catholic Voice“

Šis popiežius pradėjo kai ką nauja ir ne vieną tai erzina. Jis pabrėžia kolegialumą – bendrą darbą ir bendrą atsakomybę. Ir tai nepatinka ne vienam vyskupui, nes eksportuoti problemas į Romą buvo paprasčiau ir „saugiau“, nei jas spręsti vietoje. Žiniasklaida, ir ne tik ji, dar vis klausia: ar popiežiaus Pranciškus – tik malonus senelis, ar ir tvirtas lyderis, vadovas. Stebint jo veiklą atrodo, kad jam gerai pavyksta ir viena, ir kita. Audiencijose ir susitikimuose su žmonėmis jis ieško tiesioginio ir šilto akių kontakto, kuris jam malonesnis nei telefoniniai „selfiai“. Kita vertus, jis tvirtas ir principingas, kai reikia spręsti vaikų išnaudojimo, korupcijos ir panašias Bažnyčios problemas.

Popiežius Pranciškus kviečia atrasti Evangelijos ir krikščionybės žmoniškumą. To žmoniškumo reikalauja ir iš institucinės Bažnyčios. Ji turi būti ne mutinė, o Tėvo namai, lauko ligoninė sužeistiesiems. Pvz., net jei kas nors neatitinka Bažnyčios doktrinos, vis

Popiežius Pranciškus kviečia atrasti Evangelijos ir krikščionybės žmoniškumą. To žmoniškumo reikalauja ir iš institucinės Bažnyčios. Ji turi būti ne mutinė, o Tėvo namai, lauko ligoninė sužeistiesiems.



tiesiogiai reikia ieškoti būdų, kaip gyventi toliau, užuot užsikirtus, susipriešinus. Toks požiūris į Bažnyčią jos tarnautojams kelia nemenkus iššūkius.

Knygoje „Gerojo pažado popiežius“ jos autorius žurnalistas Jimmy Burnsas pasakoja tokią istoriją. Buenos Airių vyskupas José Bergoglio buvo tiesioginis vieno vargšų rajono kunigo viršininkas. Šis atėjo pas jį prašydamas atleisti iš kunigų luomo, nes išgyveno teologinę bei asmeninę krizę ir norėjo gyventi su moterimi.

Bergoglio priėmė jo prašymą, bet patarė neskubėti. Kunigas keletą mėnesių dirbo gamykloje, gyveno šeimoje. Popiežiaus biografas rašo: Bergoglio matė, jog kunigas – doras žmogus, teisingas sau ir kitiems, kad jo abejonės tikros ir kad jas turi aiškintis su Dievu ir su savo vyskupu. Praėjus dar keliems mėnesiams, kunigas apsisprendė, kad vis dėlto nori būti dvasininku, vėl nuėjo pas vyskupą ir sako: sugrįžau. Vyskupas jį apkabino kaip Evangelijos gailėstingas tėvas sūnų paklydėlių. „Sugrįžai? – paklausė. – Visai ne, juk nebuvai niekur išėjęs...“ Ir tapęs popiežiumi Bergoglio ragina nesustoti, netapti vienos problemos įkaitais, o žvelgti plačiau ir nuoširdžiai galvoti, ką galima padaryti, kad būtų įmanoma gyventi toliau.

Skaitant popiežiaus encikliką „Meilės džiaugsmas“ tampa labai aišku, kad Pranciškui rūpi ne stilius, bet gelmė. Tekstas kelia iššūkį, kaip mums vertinti doktriną ir kaip autentiškai atsilipti į tai, kas yra gailėstingo ir atjaučiančio Dievo apreikšta. Jau pats pavadinimas sako, kad meilė ir džiaugsmas eina kartu. Mums reikia susigrąžinti Evangelijos žmogiškumą ir mūsų krikščioniškąjį optimizmą, o Bažnyčia turi gręžtis nuo doktrinos dusinamo ir susikauščiusio klerikalizmo į misionierišką Bažnyčią, vedamą sąžinės ir išlaisvinančio Šventosios Dvasios potyrio, veikiančio mūsų protuose su meile ir parodančio, jog svarbu pagarba, atjauta ir maži dalykai bei nuoširdūs žodžiai, tokie kaip *prašau, ačiū, atsiprašau*. Popiežius Pranciškus pabrėžia dialogo būtinybę – svarbu klausyti ir spręsti vengiant moralizavimo, kuris kitą žemina, skaudina ir palieka sužeisą. Tai dvasinis tekstas, tačiau suaugęs ir su socialinėmis vertybėmis, todėl labai tinkamas visų lygių ir sričių ugdytojams.

Praėjus dar keliems mėnesiams, kunigas apsisprendė, kad vis dėlto nori būti dvasininku, vėl nuėjo pas vyskupą ir sako: sugrįžau. Vyskupas jį apkabino kaip Evangelijos gailėstingas tėvas sūnų paklydėlių. „Sugrįžai? – paklausė. – Visai ne, juk nebuvai niekur išėjęs...“

Pagal Jimmy Burnso knygą „Pranciškus, gerojo pažado popiežius“ („Franciscus, the Pope of the good promise“) parengė t. Vidmantas Šimkūnas, SJ



Ses. Ligita Ryliškytė, SJE

Į VISKĄ IŠ MIRTIES TAŠKO? Arba šis tas apie Eucharistinio Jėzaus seseris

XX amžiaus pabaiga, Vilnius, Žirmūnų mikrorajonas; nedidelis, bet jaukus dviejų kambarių butukas blokiniame name. Parketo lentelės išdėliotos taip, kad ties kiekvienu slenksčiu žengi per žodį. Du iš jų regiu ir dabar: gelsvo medžio mozaikoje išryškėjantys „Salve“ ir „Pax“. Būk pasveikinta. Ramybės ir taikos. Vėliau sužinojau, kad šis butas priklausė jėzuitams. Jame prasidėjo mano pažintis su Eucharistinio Jėzaus seserimis. Anuomet, ką tik Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, seserų, jėzuito t. Pranciškaus Masilionio įkurtų prieš 70 metų – 1947 m. spalio 11 d. Šiauliuose, butis dar mažai tesiskyrė nuo vyravusios pogrindžio sąlygomis.

Naujos kongregacijos, įkurtos tikėjimui skleisti ir ugdyti, sovietai nelepino: didesnėse bendruomenėse seserys tepagyveno maždaug iki šešto dešimtmečio vidurio. Komunistinei valdžiai susigaudžius, kad panosėje radosi naujas liepsnojantis katalikiškos sąmonės puoselėjimo židiny, prasidėjo persekiojimai, kratos ir tardymai. Seserys, priverstos dar labiau įslaptinti savo veiklą, išsisklaidė gyventi po dvi ar tris, dažniausiai didmiščių butuose, taip pat kaimo parapijų klebonijose. Didelės seserų dalies susitelkimas didmiščiuose suteikė progą ne tik būti mažiau pastebimoms „visaregei“ KGB akiai, bet

įžadų atnaujinimas
Vilniaus namų koplyčioje





Seserų susitikimas vasarą Guronyse

ir ugdyti studijuojantį jaunimą bei burti katalikišką inteligentiją. Iš mažų butukų, tokių kaip anuomet Žirmūnuose priglaudęs mane, pirmųjų medicinos kursų studentę, seserys pasklisdavo po parapijas, vedė minias į Kryžių kalną, įvairiai užsimaskavusios keliavo į misijas Armėnijoje, Gruzijoje, Kazachstane, Moldovoje ir kitur. Ne viena traukė ne tik už sienos, bet ir prie sienos – į atokiausiuose Lietuvos kampeliuose tūnančias trobeles uždangstytais langais, kur paromis, kol nesusekė, buvo spausdinama Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika. Šis tikėjimo, pasipriešinimo melui, laisvės ir vilties žiburys vėliau buvo platinamas tęsiant slaptas keliones, kuriose seserys seklius pergudraudavo net pasidabinusios perukais ir išverčiamais drabužiais.

Šis žvilgtelėjimas į Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos, kuriai priklausau jau daugiau kaip dvidešimt metų, ištakas nėra vien himnas šlovingai praeičiai. Manau, jis atskleidžia keletą svarbių dalykų apie tai, kas buvome, esame ir kuo norime būti. Nesupraskite klaidingai: rašydama „mes“ nesakau, kad dalyvavau bent viename iš daugelio sovietinių „trilerių“, kuriuos išgyveno vyresnės seserys. Ir vis dėlto jaučiuosi, lyg būčiau dalyvavusi: man atrodo, kiekviena mūsų, ugdyta šioje bendruomenėje, nori nenori persiėmė kažkuo, ką galėčiau pavadinti „eucharistietiška dvasia“. Jos ištakos neabejotinai glūdi pirmųjų dešimtmečių kongregacijos patirtyje, o dar giliau – Eucharistinio Jėzaus pavyzdyje. Pripažįstu, kad „eucharistietišką dvasią“ aspektus kiekviena sesuo išgyvena ir įvardija kiek kitaip. Tačiau ne kartą jau šių laikų bendruomeninėje įžvalgoje esame atradusios, kad ši dvasia yra drąsi ir dosni. Šitai rašydama mintyse jau girdžiu mūsų sesers Gerardos Elenos Šuliauskaitės, vienos aktyviausių rezistencijos dalyvių, prieštaravimą: „Ne, ne, aš nebuvau drąsi, iš prigimties aš labai baili...“ Šypsaisi, nes tai tik paaiškina,

„Eucharistietišką dvasią“ aspektus kiekviena sesuo išgyvena ir įvardija kiek kitaip. Tačiau ne kartą jau šių laikų bendruomeninėje įžvalgoje esame atradę, kad ši dvasia yra drąsi ir dosni.

apie kokią drąsą čia kalbu. Drąsa, kuri yra ne baimės nebuvimas, bet jos nugalėjimas. Drąsa, kuri nepozuoja, bet išdrįsta žiūrėti į akis pavojui, jo nenuvertina, bet ir pajėgia neatsitraukti, jei to reikia. Šv. Tomas Akvinietis sakytų, kad tokia drąsa yra vidurys tarp bailumo bei beatodairiškumo ir palenkta visų dorybių viršūnei – meilei. Eucharistinis Jėzus duoda tokios drąsos pavyzdį: atėjus laikui, Jis ryžtingai pasuka savo žingsnius link Jeruzalės, kad atiduotų gyvybę dėl mūsų visų. Taigi, sekti Eucharistiniu Jėzumi – ne tik drąsos, bet ir dosnumo iššūkis: dosnumo save atiduodant iki galo. Viena pirmųjų mūsų seserų, a. a. Ksavera Julija Kuodytė, tą pačią eucharistinę dvasią apibūdino kaip nuolankią meilę Eucharistinio Jėzaus pavyzdžiu. Šv. Ignaco žodžiais tariant, tokia meilė reikalauja kasdienės pastangos gyventi *ad maiorem Dei gloriam*, didesnei Dievo garbei, – kaip Jėzus, renkantis tik tai, kas geriau tarnauja šiam tikslui.

Eucharistietiškoje drąsos ir dosnumo mokykloje man ir daugeliui mūsų seserų, kartais Lietuvoje juokais vadintų jėzuitėmis, šv. Ignacas yra pirmasis mokytojas. Vėl prieš akis iškyla mano pirmieji vienuolinio ugdymo metai. Kaip dabar regiu senovinėje vienos sesers turėtoje maldaknygėje kyšantį paveiksluką su Golgotos vaizdu. Kitoje pusėje ranka buvo išrašytas sakiny: „Į viską iš mirties taško.“ Atmenu, tuomet man šie žodžiai buvo lyg inkaras nerimo, lydinčio daugumą studentišku sesijų, audrose. Vėliau sužinojau, kad šv. Ignacas Dvasinėse pratybose siūlo pažvelgti iš mirties taško darant svarbius gyvenimo sprendimus: ką norėčiau būti pasirinkusi gyvenime, atsidūrusi prie mirties slenksčio? Nors mano sprendimas stoti į Eucharistinio Jėzaus seserų kongregaciją daugiau rėmėsi Dievo traukos išgyvenimu nei „prieš“ ir „už“ svėrimu, šis sakiny tebekalba apie visišką susitelkimą į Dievą, kurį anuomet turėjau progos artimai matyti seserų gyvenimuose. Mano postulas (artimesnio susipažinimo su vienuolija laikotarpis) ir naujokynas (pradinis ugdymas rengiantis įžadams) praėjo tame pačiame svingame Žirmūnų butelyje. Dviejuose pereinamuose kambariuose dažnai gyvenome keturiese. Tokio intensyvaus bendruomeniškumo patirtis, kad ir keista, visai netrukde nei tęsti studijų, nei mokytis maldos ritmo. Atvirkščiai, ugdėmės matydamos įžadus davusių seserų ištikimybę asmeninei ir bendruomeninei maldai bei lankstumą derinant ją su darbo ir apaštaliniais įsipareigojimais. Viena sesių, su kuria tuo metu gyvenau, buvo odontologė, kita dirbo jėzuitų raštinėje. Vakarais dažnai abi toliau darbavosi, šiuokart jau sielovados srityje. Pamažu įsitraukdama į vienuolijos veiklą stebėjau, iš kur jos turi tiek energijos. Man pačiai pradėjus kartu rūpintis jaunimo grupėmis ir talkinti vasaros stovyklose tapo aišku, kad, būdama su jaunais žmonėmis (dabar sakyčiau – su visais žmonėmis), turi rinktis: arba jiems save duoti, arba juos prarasti. Seserų pavyzdys padėjo

Šv. Ignacas Dvasinėse pratybose siūlo pažvelgti iš mirties taško darant svarbius gyvenimo sprendimus: ką norėčiau būti pasirinkusi gyvenime, atsidūrusi prie mirties slenksčio?

Būdama su žmonėmis turi rinktis: arba jiems save duoti, arba juos prarasti. Taigi, sekti Eucharistiniu Jėzumi – ne tik drąsos, bet ir dosnumo iššūkis: dosnumo save atiduodant iki galo.



Antrąją Velykų dieną Kaune

suprasti, kaip prarasdama savo gyvybę ją atrandi, ir mokytis, ką reiškia ignaciškoji „kontempliacija veikloje“, t. Pranciškaus Masilionio nusakyta taip: „Rankos nuolat prie darbo, širdis nuolat pas Dievą.“

„Eureka“ – momentas, kai atrandi, ką iš tikrųjų reiškia būti kontempliatyviai veikiant, – turbūt kiekvie-

nai sesei yra šiek tiek kitoks. Dar tiksliau – gal net nėra vieno momento, tik nuolatinis mokymasis, ką konkrečiai reiškia atrasti Dievą visur: vadovaujant rekolekcijoms ar seminarams, dėstytojos ar mokytojos darbe, studijose, maldoje, draugystėje, gaminant valgi, žvejojant, žiūrint filmą ar sergant. Kai žvelgiu į dabartines mūsų vienuolijos misijos ir tarnystės vietas Lietuvoje, Latvijoje, Moldovoje, Kryme ir Kazachstane, man atrodo, kad mūsų „demografinė“ ir tautinė įvairovė leidžia giliai patirti tą „Dievo visur“ platybę. Kybartuose (turbūt nesuklysiu sakydama – vienoje gyvenusių Lietuvos parapijų!) seserys Dievą pirmiausia atranda veikliai atsiliepdamos į įvairiausių vietinės bendruomenės poreikius, Guronyse – vadovaudamos rekolekcijoms, rengdamos dvasinės atgaivos savaitgalius ir ugdomuosius seminarus, Šiluvoje – ieškodamos kelio į piligrimų ir vietinių žmonių širdis, Kaune ir Vilniuje – įvairiai ugdydamos studijuojančio jaunimo, suaugusiųjų ir šeimų tikėjimą. Pvz., viena iš Vilniaus namuose, įsikūrusiuose jėzuitų Šv. Kazimiero bažnyčios pašonėje, gyvenančių seserų ilgamečių tarnysčių – vienu metų krikščioniškojo ugdymo programa studentėms. 8–9 įvairių specialybių studentės kiekvienais metais turi galimybę gyventi šiuose namuose kaip bendruomenė, įsitraukti į socialines tarnystes, diskutuoti aktualiais religijos, dvasingumo ir egzistenciniais klausimais, mokytis melstis ir gyventi tikėjimu. Moldovoje tikėjimo ugdymas paskutiniu metu yra įgavęs konkrečią katalikiško ugdymo instituto formą, o Latvijoje darbas parapijose derinamas su nuolatine rekolekcijų organizavimo ir dvasinio palydėjimo tarnyste. Mažos Krymo ir Kazachstano bendruomenės vienuolijos misijoje dalyvauja palaikydamos negausų vietinių katalikų būrelį ir padėdamos labiausiai vargstantiems. Ši misijų tarnysčių įvairovė, man rodo, atskleidžia šios eucharistine dvasia gyvenančios ignaciškosios šeimos spalvingumą ir kalba apie besitęsiančią drąsos ir dosnumo kelionę. Jos kelias – pats Eucharistinis Jėzus, vedantis į vienybės su triasmeniu Dievu pilnatvę.

*„Kontempliacija veikloje“
t. Pranciškaus Masilionio
nusakyta taip: „Rankos
nuolat prie darbo, širdis
nuolat pas Dievą.“*

Palaiminimai šiandienai pagal psalmes



Palaimintas vyras, pasitikintis Dievu, savo Viešpačiu, ir jame randantis savo priebėgą. Viešpats juo rūpinasi, globoja ir saugo. Jis gyvena
 Viešpaties namuose visas savo gyvenimo dienas.
 Palaiminta moteris, mokanti kantriai pakelti sumaištį ir kančią.
 Ji yra kaip medis, žiemą laukiantis pavasario žalumos.
 Viešpats yra su ja ir suteikia jai galią duoti vaisių tinkamu metu.
 Palaimintas esi tu, jei moki priimti mažus džiaugsmus, kuriuos tau teikia gyvenimas, šlovinti Viešpatį dėl to, kad jis yra, ir dėkoti jam už suteiktas dovanas. Tu patirsi laimę būti jo akivaizdoje.
 Palaimintas, kuris būdamas ištikimas Meilės įstatymui gerbia savo kaimyną, žmoną, bendradarbius, net savo priešus, ir jiems patarnauja. Jis vaikšto Viešpaties keliais.
 Palaiminti jūs, kurie kovojate už teisybę, esate solidarūs su savo artimais ir tolimais broliais bei seserimis, kurie apginatė vargšą ir silpnąjį.
 Jūs rizikuojate būti apkulti, bet Viešpats palaiko einančius kartu su juo.
 Palaimintas tu, jei nugalai savyje pyktį, priešišumą, nuodėmės ir mirties raupus, jei sugebi prisipažinti nusikaltęms ir atsiprašyti.
 Viešpats lydi tave ir išlaisvina iš vergovės, jis atkuria tavyje gyvenimą ir leidžia mėgautis jo džiaugsmo pilnatve.

*Anne-Laure Gomas, Vie chrétienne, nr. 510
 Iš prancūzų k. išvertė Jūratė Grabytė*

T. Vidmanto Šimkūno nuotr.



ŠVENTOVĖ IR JOS BENDRUOMENĖ: ISTORIJS FRAGMENTAI

Parengta pagal dr. LIUDO JOVAIŠOS pranešimą, skaitytą minint Šv. Jonų bažnyčios atšventinimo 25-metį.

Vilniaus šv. Jono Krikštytojo ir šv. Jono Evangelisto (toks titulas minimas nuo XV a. vidurio) bažnyčios atsiradimas skęsta nežinios ūkanose. Vis dėlto manytina, kad viso Vilniaus miesto parapinė šventovė turėjo būti įsteigta Lietuvos krikšto laikotarpiu, t. y. apie 1387 m., ar netrukus po to. Bažnyčia iškilo svarbiausioje tuometinio miesto vietoje – iš pilies pietų pusės vedančios pagrindinės (Pilies) gatvės ir Trakų link nuo jos atsišakojančio kelio (Šv. Jono – Dominikonų – Trakų gatvių) sankryžoje. Šventovė pirmą kartą paminėta 1427 m., kai ją aplankantiems maldininkams buvo suteikti atleidimai – vieni pirmųjų Lietuvoje.

Būdama svarbiausia miesto šventovė, XVI a. Šv. Jonų bažnyčia savotiškai varžėsi su vyskupo ir valdovo „pilies bažnyčia“ (katedra). 1513 m. parapijiečių brolija, nepaisydama Vilniaus vyskupo, kuris rūpinosi katedros mokyklos interesais, pasipriešino, gavo paties popiežiaus Leono X leidimą prie parapijos bažnyčios atidaryti atskirą mokyklą Vilniaus miestiečių vaikams. XVI a. padidintas parapinės bažnyčios pastatas įgijo vienintelį Lietuvoje deambulatorijų (apėinamąją navą už didžiojo altoriaus) ir savo ilgiu pralenkė vyskupo katedrą.

Erdvią ir išpūdingą gotikinę šventovę drauge su klebonija ir jos sodu karalius Zigmantas Augustas 1571 m. perdavė naujai įsikūrusiai Vilniaus jėzuitų kolegijai. Nuo tol du šimtmečius – iki 1773 m. šventovės administravimu rūpinosi bažnyčios prefektas – vienas iš kolegijos tėvų, talkinamas brolio zakristijono. Parapinės sielovados darbą jėzuitai paliko dieceziniams kunigams, o patys bažnyčioje aukojo Mišias, sakė pamokslus, klausė išpažinčių, mokė katekizmo, rūpinosi mokinių, studentų ir miestiečių dvasiniu gyvenimu. Taip Šv. Jonų bažnyčia, likdama parapine, drauge buvo ir Jėzaus Draugijos narių puoselėjamas akademinės sielovados bei ignaciškojo dvasingumo židinys. Jėzuitai šventovę kelis kartus atstatė po įvairių negandų, o po didžiojo 1737 m. gaisro įvilko į šiandien regimą barokinį pagrindinio fasado ir galinio frontono rūbą, išpuošė ir dabar matomais altoriais, sienų tapyba, šventųjų Jonų skulptūromis. Jėzuitų rūpesčiu dar labiau į dangų išsistiebusi bažnyčios varpinė tapo aukščiausia Vilniuje, o Oginskių giminei perduotos Švč. Sakramento koplyčios rekonstrukcijos projektą parengęs t. Gabrielius Lenkevičius sukūrė pirmąjį Lietuvoje klasicizmo paminklą.



1773 m., popiežiui paskelbus apie Jėzaus Draugijos panaikinimą, bažnyčia vėl liko tik parapinė. XVIII a. pabaigoje ji kurį laiką „pavadavo“ vyskupo Masalskio perstatomą Vilniaus katedrą. Todėl būtent čia 1794 m., Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės agonijoje, įvyko liūdnas aktas – Lietuvos visuomenės atstovų ištikimybės priesaika Rusijos imperatorei Kotrynai II. Baroką įveikus rūsiam klasicizmui, šventovė įgijo naują šoninį prieangį, prarado dalį praeities puošmenų (šoninių altorių), tačiau drauge priglobė kitų, XIX a. uždarinėtų Vilniaus bažnyčių tikėjimo brangenybes ir reikmenis. Sulig XIX a. pradžia bažnyčia neteko ir išskirtinio visos miesto bendruomenės dvasinio centro statuso – parapijos teritoriją „apkarpe“ naujai įkurtos Šv. Kazimiero ir Bernardinų parapijos. Uždarinėjant vienuolynus, nuo XIX a. vidurio parapijų Vilniuje dar padaugėjo; tuomet Šv. Jonų bažnyčia tapo viena iš daugelio miesto parapinių šventovių.

1948–1991 m. bažnyčios istorijos tarpsnis atskyrė šventovę ir nuo Dievo, ir nuo bendruomenės. 1991 m. bažnyčia įgijo naują statusą. Ji nebebuvo atkurta kaip parapinė ir teisiniu požiūriu gyvuoja kaip Vilniaus universiteto pastatų komplekso dalis. Kita vertus, atsi-
kartoja kai kurie ankstyvesni bažnyčios istorijos motyvai – jėzuitų tarnystė ir glaudesnis ryšys su akademinė bendruomene.

Leitourgia

Apie ankstyviausias maldingas praktikas ir jų skatinimą byloja jau XV a. bažnyčiai suteiktos – vienos pirmųjų Lietuvoje – atlaidų privilegijos. Atrodo, kad būtent tuo laiku itin populiarios tapo ir eucharistinės procesijos. 1573 m. Petras Skarga įkūrė pirmąją Lietuvoje Kristaus Kūno broliją, kurios nariai turėjo dalyvauti Švč. Sakramento adoracijoje, eucharistinėse procesijose ir su žvakėmis palydėti su Viatiku pas ligonį vykstantį kunigą.

XVII a. išpopuliarėjo ir kolektyvinės piligriminės kelionės (nuo 1598 m. – į Trakus), taip pat bažnyčioje saugomų atvaizdų, garsėju-
sių stebuklais ir malonėmis – Kristaus Kūno koplyčios Nukryžiuotojo, Loreto Dievo Motinos skulptūros, Rusiškosios Dievo Motinos paveikslas – gerbimas. Puošnumo ir prabangos mada vertė jėzuitus riboti pamaldoms uždegamų žvakių skaičių, muzikos kūrinių trukmę. Vis dėlto ypatingų iškilnių progomis bažnyčia būdavo specialiai iliuminuojama ir virsdavo beveik teatrinių reginių vieta.

Nuosaikumą ir itin santūrų maldingumą akcentavusi Apšvietos epocha gerokai apgenėjo vešlias barokinės dievogarbos šakas: buvo nugriauta didelė dalis altorių, nuslopo stebuklingųjų atvaizdų kultas. Tuomet, XIX a., bene svarbiausia liturgijos puošmena tapo muzika. Meistrams Tydemanams rekonstravus vargonus, jais grojo Vilniuje 1840–1858 m. gyvenęs ir vargonininku Šv. Jonų bažnyčioje dirbęs kompozitorius Stanislovas Moniuška.

Erdvią ir išpūdingą gotikinę šventovę drauge su klebonija ir jos sodu karalius Zigmantas Augustas 1571 m. perdavė naujai įsikūrusiai Vilniaus jėzuitų kolegijai. Parapinės sielovados darbą jėzuitai paliko dieceziniams kunigams, o patys bažnyčioje sakė pamokslus, mokė katekizmo, rūpinosi mokinių, studentų ir miestiečių dvasiniu gyvenimu.



Jėzuitų rūpesčiu dar labiau į dangų išsistiebusi bažnyčios varpinė tapo aukščiausia Vilniuje, o Oginskių giminei perduotos Švč. Sakramento koplyčios rekonstrukcijos projektą parengęs t. Gabriėlius Lenkevičius sukūrė pirmąjį Lietuvoje klasicizmo paminklą.

Koinonia

Šv. Jonų parapijos bendruomenei, kurią sudarė įvairių tautybių žmonės, pamokslai nuo seno buvo sakomi lietuvių ir lenkų kalbomis. Bažnyčią perėmę jėzuitai, tarp kurių dar nebuvo vietinės kilmės kunigų, iš pradžių pamokslavo lotyniškai, lenkiškai, vokiškai ir itališkai, o lietuviškiems pamokslams samdė diecezinį kunigą. Vėliau įsigalėjo lenkiškų ir lietuviškų pamokslų sakymo praktika. Nuo 1737 m. iki Antrojo pasaulinio karo, kai bažnyčioje vėl suskambo lietuvių kalba, pamokslauta vien lenkiškai.

Parapijiečių bendruomenę siejo ne vien tikėjimo, bet ir gyvenimo *koinonia*. Šioje socialinėje grupėje mezgėsi pažintys, ilgainiui virsdavusios ir santuokomis. XVIII a. Vilniaus parapijoje buvo sudaroma nuo 20 iki 200 santuokų kasmet. Parapijiečių bendrystės tam tikra prasme nepajėgdavo nutraukti net mirtis. Iki pat XIX a. pradžios mirusieji pasilikdavo čia, šalia gyvųjų, – būdavo laidojami arba bažnyčios kriptose, arba šventoriuje. Peržengusieji mirties slenksčių kartais įveikdavo juos gyvenime skyrusius socialinius barjerus. Universiteto observatorijos geradarė, bažnyčios tabernakulio fundatorė Elzbieta Oginskytė-Puzinienė, kaip Jėzaus Draugijos nuopelnų dalininkė, buvo palaidota šalia tėvų ir brolių jėzuitų, toje pačioje kriptoje.

Gausioje bažnyčios bendruomenėje gyvuojantys mažesni būreliai, leidžiantys gyviau patirti koinoniją – anaipol ne dabarties išradimas. 1430 m. paminėta šios bažnyčios parapijiečių brolija – pirmasis žinomas tokio pobūdžio sambūris Lietuvoje. Šv. Jonų bažnyčioje savo koplyčias arba altorius įkūrė ir seniausi Lietuvoje profesiniai-religiniai susivienijimai – amatininkų cechai. Jau nuo XV a. pabaigos – XVI a. pradžios čia būta auksakalių, barzdaskučių, siuvėjų bendruomenių. Bažnyčios administravimą perėmus jėzuitams, prie šoninių navų iškilo trijų Marijos sodalicijų (Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės pirmtakių), vienijusių gerai besimokančius pavyzdingo elgesio moksleivius ir studentus, koplyčios.

Diakonia

Šv. Jonų bažnyčios bendruomenės tarnavimo vargšams tradicijos pradžia reikėtų laikyti Gailestingumo brolijos įkūrimą. Jos nariai patarnaudavo vargšams ir ligoniams prieglaudose, laidodavo mirusiuosius. Prie šios brolijos veikė beprocentių paskolų ir pašalpų kasa. Tokios įstaigos buvo plačiai paplitusios katalikiškame pasaulyje kaip alternatyva iš palūkanų besipelnantiems bankams, tačiau Lietuvoje tokia kasa, regis, buvo vienintelė. Iš brolijos narių surenkamų aukų buvo šelpiami vargingi miesto bendruomenės nariai – kalintys dėl skolų, skurstantys ir besigėdijantys elgetauti, vargstančios našlės ir ištekėti negalinčios našlaitės.

Artimo meilės darbai buvo svarbi jėzuitiškų moksleivių bei studentų sodalicijų gyvenimo dalis. Didįjį ketvirtadienį kiekviena sodalicija plaudavo kojas dvylikai vargšų, o paskui sodindavo juos prie vaišių stalo. Per gavėnią sodalicijų nariai lankydavo Vilniaus miesto špitolės – Antakalnio, Bonifratrų, Šv. Stepono ligonines ir prieglaudą, patarnaudami jų pacientams bei įnamiams. Vilniaus kolegijos jėzuitų ir jų suburtų pasauliečių dėka už miesto sienų radosi naujos špitolės su vargšų ir ligonių globai atsidėjusiomis brolijomis, prie kurių iškilusios Šv. Stepono bei Šv. Juozapo ir Nikodemo bažnyčios tapo priemiesčių parapijų centrais.

1636 m. prie Šv. Jonų bažnyčios, remiantis karaliaus Vladislavo Vazos privilegija, buvo įsteigta Elgetų brolija. Ši specifinė, cechą primenanti bendruomenė, kuri būrėsi prie Marijos Snieginės altoriaus, jos nariams (jų būta iki 350) turėjo užtikrinti minimalų ekonominį saugumą, o miesto administracijai teikė viltį suvaldyti stichišką elgetavimą Vilniaus gatvėse ir aikštėse.

Martyria

Tikėjimo skelbimas ir jo liudijimas Šv. Jonų bažnyčioje pirmiausia reiškėsi jėzuitams būdinga tikėjimo mokymo (katechezės) tarnyste. Bažnyčios sakykloje Dievo žodį skelbė daug žinomų ir jau pamirštų pamokslininkų. Garsiausi iš jų – jėzuitai Konstantinas Sirvydas ir Petras Skarga. Pirmasis dėl pamokslininko tarnystės tapo lietuviškosios homiletikos pradininku, antrąjį Vilniuje įgyta patirtis vėliau padarė lenkų literatūros klasiku – „Seimų pamokslų“ ir „Šventųjų gyvenimų“ autoriumi.

Žinia, skelbimas efektyvus tik tuomet, kai gyvenama taip, kaip mokoma. Tarp tokios integralios, žodinės ir gyvenimiškos, martyrijos pavyzdžių šios bažnyčios istorijoje minėtinas ne tik Dievo tarnas Petras Skarga, bet ir XX a. totalitarizmų kankiniai – Mečislovas Reinys (čia darbavęs kaip jaunas vikaras; vėliau jau kaip arkivyskupas, miręs sovietų kalėjime) ir drąsus, populiarus studentų pamokslininkas Alfonsas Lipniūnas, kurio sveikatą mirtinai palaužė įkalinimas nacių konclageryje.

Su Šv. Jonų bažnyčia susijęs ir dviejų šventųjų gyvenimas. Septynerius studijų Vilniaus universitete metus čia meldėsi XVII a. kankinys, tėvas jėzuitas Andriejus Bobolė. 1835 m. rugsėjo 9 d. Šv. Jonų bažnyčios kunigas Ernestas Pranciškus Bytautas pakrikštijo naują parapijietį, 9 dienų amžiaus kūdikį – Andriejaus Kalinausko ir Juzefos Polonskytės sūnų Juozapą. Tuomet niekas iš dalyvaujančiųjų neįtarė, kad šis naujagimis vėliau taps vienu iš sukilimo už Lietuvos laisvę vadų, myriop pasmerktu kaliniu, tremtiniu, priverstiniu emigrantu, vienuoliu karmelitu, kunigu, o galiausiai – šventuoju Rapolu Kalinausku.

Artimo meilės darbai buvo svarbi jėzuitiškų moksleivių bei studentų sodalicijų gyvenimo dalis. Vilniaus kolegijos jėzuitų ir jų suburtų pasauliečių dėka už miesto sienų radosi naujos špitolės su vargšų ir ligonių globai atsidėjusiomis brolijomis, prie kurių iškilusios Šv. Stepono bei Šv. Juozapo ir Nikodemo bažnyčios tapo priemiesčių parapijų centrais.

TARPTAUTINIO BAKALAUREATO DIPLOMO PROGRAMA

Kauno jėzuitų gimnazijoje



Igyvendindami tarptautinę programą, šiandien dažnai klausiame savęs, ar siekis siūlyti mokiniams eiti sudėtingesniu savarankiškumo ir drąsos reikalaujančiu keliu išties buvo teisingas sprendimas? O gal tai tik dar vienas desperatiškas būdas išsaugoti katalikiškos gimnazijos ugdymo patrauklumą savojo kelio ieškančiam jaunimui? Ir tik žvelgdami į abiturientą, drįstantį svajoti apie studijas geriausiuose pasaulio universitetuose, dar kartą sau primename, kad tokių galimybių mes patys neturėjome. Šiomet išleisime trečią Tarptautinio bakalaureato diplomo programos laidą. Tikimės, kad mūsų gimnazijoje diplomus bus įgiję jau 46 mokiniai. Kadangi ši tarptautinė programa yra alternatyvi įprastai programai, o sklaidos apie ją dar yra per mažai, norėtume pasidalyti savo patirtimi.

Siekdama ugdyti kūrybingą, atsakingą, visapusiškai išsilavinusį žmogų, gyvenantį ir tarnaujantį didesnei Dievo garbei, visuomenės gerovei ir socialiniam teisingumui, Kauno jėzuitų gimnazija 2013 m. prisijungė prie Tarptautinio bakalaureato (TB) organizacijos, kuri buvo įkurta dar 1968 m. Ženevoje, pažangiausiems pasaulio universitetams susitarus dėl vienodų jauno žmogaus ugdymo kriterijų, keliamų asmeniui, gebančiam kurti geresnį ir pažangesnį pasaulį. TB programą vykdo daugiau nei 2000 mokyklų visame pasaulyje, pagal ją mokosi ir tinkamai pasirengę mūsų gimnazijos III (11) – IV (12) klasių mokiniai. TB organizacijos tikslai yra ugdyti visapusiškai išprususius, patiriančius mokymosi džiaugsmą, principingus, rūpestingus, nebijančius rizikuoti, lengvai bendraujančius ir atvirus pasauliui mokinius, kurie būtų smalsūs, aktyvūs, savarankiški, siekiantys atrasti ir iširti naujus dalykus. Kritinis mąstymas ir kūrybingumas jiems padeda spręsti sudėtingas problemas, priimti pagrįstus ir etiškus sprendimus.

Atsižvelgiant į šį vertybinį jauno žmogaus auginimą, buvo sudarytas ugdymo programų modelis, įpareigojantis mokinį per dvejus mokslo metus baigti šešių pagrindinių mokomųjų dalykų programą ir išlaikyti Tarptautinės bakalaureato organizacijos parengtus kiekvieno iš jų egzaminus. Be to, moksleiviai privalo parašyti kursinį darbą – išplėstinį rašinį, atspindintį jaunuolio savarankiškus tiria-

Kauno jėzuitų gimnazija 2013 m. prisijungė prie Tarptautinio bakalaureato organizacijos, kuri buvo įkurta dar 1968 m. Ženevoje, pažangiausiems pasaulio universitetams susitarus dėl vienodų jauno žmogaus ugdymo kriterijų, keliamų asmeniui, gebančiam kurti geresnį ir pažangesnį pasaulį.

muosius igūdžius ir akademinus atradimus. Jie mokomi sieti visas disciplinas, suvokti, kaip žmogus pažįsta pasaulį, kaip įgyjama naujų žinių, todėl jie savarankiškai rašo darbą iš įdomaus Pažinimo teorijos kurso. 100 valandų trukmės kurse mokomasi kritiškai vertinti įvairius pažinimo būdus (juslinį suvokimą, emocijas, kalbą, protą) ir sritis (etiką, gamtos ir socialinius mokslus, meną, matematiką ir istoriją). Šis kursas praplečia požiūrį į mokymosi procesą, padeda pritaikyti savo žinias platesniame kultūriniame kontekste, drąsina apžvelgti ir apmąstyti kultūrinius pokyčius pasaulyje, geriau pažinti savo šalies kultūrą ir skaitmeninės revoliucijos įtaką jai, ugdo kritinę požiūrį į informaciją, gaunamą iš aplinkos. Moksleivis išmoka įsiklausyti į kito nuomonę, drąsiai ir aiškiai dėstyti mintis ir išreikšti savo požiūrį. Taip pat kelti klausimus, formuluoti hipotezes, įvardinti alternatyvas, suvokti įvairias išvagas, pristatyti kitų nuomones, siūlyti galimus sprendimus. Naudodamasis savo ir kitų patirtimi, jaunas žmogus mokosi sieti, lyginti įvairius požiūrius.

Kad taptų harmoningomis asmenybėmis, moksleiviai įsitraukia į kūrybinę tarnystę, kuriai skiriama dvi trys valandos per savaitę ir kuri yra atsvara griežtiems akademiniam TB programos reikalavimams. Moksleiviai renkasi veiklą pagal pomėgius, interesus ir gebėjimus. Drauge jie skatinami rodyti iniciatyvą, planuoti, dirbti grupėmis, imtis naujų, neišbandytų užduočių, vertinti savo galimybes bei pasiekimus, suvokti savo, kaip bendruomenės nario, atsakomybę. Ši veikla įtraukia mokinį į aktyvų procesą, skatinantį prisidėti prie įvairių savanoriškos veiklos projektų ir leidžiantį patirti tarnavimo džiaugsmą.

Mokyklos, vykdančios Tarptautinio bakalaureato diplomo programą, mokymosi pasiekimus vertina 7 balų sistema (1 – žemiausi, 4 – patenkinami, 7 – aukščiausi). Mokinys, siekiantis įgyti TB organizacijos diplomą, turi surinkti mažiausiai 24 balus (bent po 4 balus iš 6 pagrindinių dalykų). Tačiau diplomą nesuteikiamas, jei bent vieno jo mokomojo dalyko įvertinimas yra mažesnis nei 4.

Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį su Tarptautine bakalaureato organizacija, todėl gimnazijai skiria mokinio krepšelio lėšas. Kiekvieno mokinio šeima per mokslo metus prie šios programos rengimo, vykdymo ir administravimo prisideda 660 eurų mokesčiu. Taip pat Tarptautiniam egzaminų centrui mokinys



sumoka 700 eurų mokesčių už egzaminų administravimą. Moksleiviai iš stokojančių šeimų gali gauti gimnazijos rėmėjų stipendiją, padengiančią dalį išlaidų.

Pirmieji mūsų gimnazijoje šią programą 2015 m. baigę abiturientai džiaugiasi galėję mokytis joje. Kembridžo universitete studijuojantis Adomas rašo: „TB buvo iššūkis ir galimybė. Didelis darbo krūvis pakeitė požiūrį į mokyklą bei mokymosi procesą, leido sužinoti daug nuostabių dalykų ir prisiliesti prie plataus pasaulio.“ Alumnas Justas, savo patirtį apmąstydamas už Atlanto, pastebi: „Dabar suprantu, kad mano pasirinkimas mokytis TB programoje buvo vienas pačių geriausių sprendimų gyvenime. Ši programa padėjo man augti akademinėje srityje ir kaip asmenybei. Čia sutikau daug puikių žmonių, kurie man šiandien labai svarbūs. Programa unikali savo gelme ir platumu. Ji tinka ir ketinančiam būti aktoriumi, ir inžinieriumi, ir tam, kuris dar nežino, ką nori veikti gyvenime.“ 2016 m. abiturientė Augustė prisipažįsta: „Pasirinkau TB programą, nes ieškojau didesnių iššūkių gyvenime. Tačiau gavau kur kas daugiau, nei tikėjaisi. Čia įgytos žinios – tik mažą dalis naudos, kurią suteikė visas mokymosi procesas. TB studijų patirtis man labai vertinga – suvokiau, kad be didelių pastangų negalima pasiekti didelių tikslų. Čia išmokau kritiškai mąstyti, valdyti laiką ir būti atsakinga už savo veiksmus.“ Alumnė Aistė: „Dažnai mūsų, TB moksleivių, klausia, kodėl mes pasirinkome šią žiaurią, socialinį gyvenimą žlugdančią programą. Toks požiūris jau yra virtęs stereotipu. Tačiau tiesa ta, jog po sluoksniais namų darbų ir pasiruošimų egzaminams, nulemsiantiems mūsų gyvenimą, slepiasi nuostabus privalomosios popamokinės veiklos pasaulis. Ši veikla yra tai, ko eilinis mokinys greičiausiai neatliktų, nes paprasčiausiai tingėtų.“

Dabartinis programos dalyvis Lukas pasakoja: „Programavimo būrelyje mes mokome jaunesnius mokinius kurti interneto svetaines. Mūsų tikslas per šiuos metus juos išmokyti *HTML*, *CSS*, *PHP*, *JavaScript* ir *SQL* pagrindų ir padėti atlikti didesnės apimties baigiamąjį darbą. Programavimas yra ateities profesija, be to, jis labai gerina loginį mąstymą, kūrybingumą, suteikia meno ir matematikos žinių. Šis būrelis mums patiems padeda gilinti žinias, kartais net išmokyti naujų dalykų.“ Tos pačios klasės mokinys Martynas papildo: „Manau, TB programa atskleidžia tikrąsias mokinio galimybes, suteikdama ir geresnes ateities perspektyvas. Mokydamasis nacionalinėje programoje tikrai neturėčiau tokios galimybės stoti į geriausius pasaulio universitetus. Ši programa, nors ir sunki, tačiau įveikiama, o gauta nauda tikrai atsveria vargiai regimus minusus.“

Nuo šių mokslo metų mūsų gimnazija formuoja pa-



Tomo Preikšos nuotraukos

pildomą I gimnazijos (9) klasę, kurioje bus mokoma anglų kalba. Tai parengiamoji Tarptautinio bakalaureato (Pre-IB) diplomo programos klasė, skirta geriausiems I gimnazijos klasės mokiniams, siekiantiems geriau pasirengti mokytis pagal šią programą III–IV gimnazijos klasėse. Užsienio mokyklų patirtis rodo, kad mokymasis dvejų metų Pre-IB programoje (I–II gimnazijos klasėse) padeda mokiniams pasiekti geriausių akademinų rezultatų, nes ugdo kritinio mąstymo, efektyvaus bendravimo, duomenų analizavimo ir interpretavimo, kūrybinio problemų sprendimo ir kitus įgūdžius. Pre-IB moko atlikti mokslinį tiriamąjį darbą, parengti ir įgyvendinti individualius bendradarbiavimo ir tarnavimo bendruomenei projektus. Dvejų metų kursas susideda iš plačios apimties rašinių, laboratorinių darbų, šaltinių analizės, matematikos tyrimo, kūrybinės raiškos ir savanoriškos veiklos projektų bei kitų užduočių.

Mūsų gimnazijos sukurta Pre-IB programa yra pirmoji Lietuvoje tokio pobūdžio programa. Organizuojant konkursą į I Pre-IB klasę bus priimama iki 15 geriausių mokinių iš visos Lietuvos ir užsienio. Ši programa sukurta tiems devintokams, kurie turi stiprią vidinę didelių akademinų pasiekimų motyvaciją, nori skirti daugiau laiko ir pastangų, mokydamiis aukštesniu lygmeniu pagal geriausių užsienio mokyklų mokymo medžiagą. Mokymasis mažoje klasėje suteikia galimybę ugdyti asmeninius gebėjimus, o mokytojams – skirti daugiau dėmesio kiekvieno mokinio individualiems poreikiams. Pre-IB – puiki galimybė moksleiviams lengviau ir greičiau pereiti iš įprastos bendrojo lavinimo programos į aukštesnių reikalavimų TB diplomo programą.

Pre-IB ir TB diplomo programos reikalauja daugiau laiko, pastangų ir gebėjimų, nei įprastinės bendrojo ugdymo programos, nes susideda iš aukštesnio lygio užsienio kalbos, matematikos, gamtos, socialinių mokslų ir meno studijų užduočių. Mokymasis pagal pažangiausią tarptautinę programą skatina mokinių aktyvumą, troškimą tarnauti ir mokytis visą gyvenimą; drąsina prisidėti prie svarbių projektų ir idėjų įgyvendinimo bendradarbiaujant su kitais; ugdo pasiaukojimą, atkaklumą ir atsparumą, susiduriant su naujais iššūkiais greitai besikeičiančiame pasaulyje; stiprina asmenybės darną įvairiose gyvenimo srityse; padeda kurti savo ir kitų gerovę, pripažįstant stiprų ryšį su kitais žmonėmis ir supančiu pasauliu; skatina nuolat apmąstyti savo idėjas ir patirtį bei tai, kas vyksta pasaulyje.

Šis ketverių gimnazijos metų kursas padeda mokiniui atrasti savo stipriąsias savybes, atskleisti savo potencialą, veiksmingai panaudoti gaunamas žinias ir džiaugtis aukštais pasiekimais.

***Kauno jėzuitų gimnazijos Tarptautinio bakalaureato
koordinatore Aušrinė Šerepkienė ir
direktorius t. Rytis Gurkšnyš, SJ***

Nuo šių mokslo metų mūsų gimnazija formuoja papildomą I gimnazijos (9) klasę, kurioje bus mokoma anglų kalba. Tai parengiamoji Tarptautinio bakalaureato (Pre-IB) diplomo programos klasė, skirta geriausiems I gimnazijos klasės mokiniams, siekiantiems geriau pasirengti mokytis pagal šią programą III–IV gimnazijos klasėse.

Mūsų gimnazijos sukurta Pre-IB programa yra pirmoji Lietuvoje tokio pobūdžio programa. Į Pre-IB klasę bus priimama iki 15 geriausių mokinių iš visos Lietuvos ir užsienio.

LIETUVOJE NEPATINKA TIK ORAS

Mokytoja ULRIKE JANSEN atstovauja Vokietijos Centrinei užsienio švietimo sistemos valdybai (ZfA). Nuo 2012 m. dirba Vilniaus jėzuitų gimnazijoje ir Filaretų pradinėje mokykloje, kuriose moko vokiečių kalbos, rengia moksleivius tarptautiniam vokiečių kalbos egzaminui DSD, taip pat moko dvikalbėse pamokose, kuriose derinamas muzikos, geografijos, istorijos, tikybos ir vokiečių kalbos dėstymas. Apie mokytojos darbą ir tai, kas Lietuvoje yra kitaip nei Vokietijoje, Ulrike pasakojo RASAI DARBUTAITEI.



Studijavau pedagogiką, bet dar studijų metais pradėjau dirbti mados srityje, nes reikėjo susimokėti už studijas ir keliones. Mane žavėjo ir iki šiol traukia priešingybės – viena vertus, mėgau paprastai keliauti su kuprine ant pečių, antra vertus, sukausi mados pasaulyje. Baigusi pedagogikos studijas, toliau dirbau modeliui, vėliau pradėjau veiklą su kelionių agentūromis: organizavau tuo metu labai populiarias golfo klubų narių keliones į užsienį – Europą, Pietų ir Šiaurės Afrikos šalis, JAV.

Jau nemaniau, kad kada nors mokytojausiu, nes mados ir turizmo srityje dirbau beveik dvidešimt metų. Vieną dieną netikėtai sulaukiau skambučio iš pažįstamos švietimo skyriaus darbuotojos. Ji paklausė, ar nenorėčiau nuo kitos savaitės pavaduoti vienos susirgusios mokytojos Ofenbache. Tai buvo ryškus pokytis mano gyvenime. Dirbau pradinėje ir bendrojo lavinimo mokyklose, kai kurių disciplinų, kurias dėščiau, net nebuvo studijavusi. Bet mane visada traukė nauji dalykai, todėl labai noriai ėmiausi mokytojos darbo. Teko susidurti su labai sudėtingomis moksleivių situacijomis, įvairiomis kultūromis. Vienu metu klasėje buvo net 14 skirtingų tautybių mokinių. Jie turėjo mokymosi sunkumų, kai kurie buvo su kriminaline patirtimi, jų šeimų situacijos – ne iš lengvųjų. Moksleiviai dažnai peržengdavo visas ribas. Didžiulis iššūkis buvo ne tik perteikti mokymosi medžiagą, bet ir padėti ją išsinešti į gyvenimą. Džiaugiuosi, kad, nepaisant beviltiškumo, kai galvodavau, jog „nieko iš šio mokinio nebus“, daugumai vis dėlto pavyko įveikti problemas ir susirasti darbą. Ten moksleiviams buvau ne tik mokytoja, bet ir žmogus, su kuriuo jie galėdavo kalbėtis apie savo šeimos problemas, todėl aš labai gerai žinojau jų asmenines istorijas. Mokykloje išdirbau dešimt metų, o tada gavau pasiūlymą vykti dirbti į Lietuvą.

Turiu prisipažinti, kad prieš penkerius metus, kai atvykau, apie Lietuvą žinojau nedaug. Kai Vilniuje lankiausi pirmą kartą, balandžio mėnesį pasnigo. Tačiau labai greitai supratau, kad, nepaisant sniego, čia jaučiuosi gerai. Man padarė didelį įspūdį graži Rugsėjo 1-osios šventė, mokinių uniformos, kurių nėra Vokietijoje. Įspūdingas ir is-

Kai Vilniuje lankiausi pirmą kartą, balandžio mėnesį pasnigo. Tačiau labai greitai supratau, kad, nepaisant sniego, čia jaučiuosi gerai.

torinis Jėzuitų gimnazijos pastatas, o barokinė Šv. Kazimiero bažnyčia – man viena gražiausių Vilniuje. Mokiniai per pamokas labai motyvuoti, tik pradžioje buvo nedrąsūs, gal baiminosi „mokytojos iš Vokietijos“. Bet aš nuo pat pradžių raginau nebijoti klaidų ir tiesiog kalbėti vokiškai. Ilgainiui jie išlaisvėjo – tuo džiaugiuosi. Esu dėkinga ir savo kolegoms, ir abiejų mokyklų direktoriams, iš kurių nuo pat pradžių sulaukiau daug pagalbos.

Jėzuitų gimnazijos moksleiviai labai aktyvūs: po pamokų sportuoja, lanko įvairius būrelius, muzikos ir meno mokyklas, papildomai mokosi. Vokietijoje tai nėra įprasta. Iš pradžių man buvo labai keista, kad mokiniai į mane kreipdavosi ne pavarde, o tiesiog „mokytoja“. Vokietijos mokyklose įprasta kreiptis „ponia Jansen“. Kai atvykau į Lietuvą, pamaniau: kadangi esu ne lietuvė, moksleiviams galiu prisistatyti tiesiog vardu – Ulrike. Žinoma, prieš tai pasiteiravau kolegų, ar galiu tai daryti. Kai kurie mokiniai taip į mane kreipiasi iki šiol.

Dažnai lankau kultūrinius renginius Operos ir baletto teatre, Filharmonijoje, bažnyčiose. Neretai ten susitinku ir savo mokinius – mano ankstesnėje mokykloje Vokietijoje tai buvo neįsivaizduojama. Taip pat pastebiu, kad bažnyčiose yra daug žmonių.

Kartą per mėnesį susitinkame su vokiškai kalbančiomis moterimis, šiuos susitikimus inicijavo anksčiau Lietuvoje rezidavusio Vokietijos ambasadoriaus žmona. Beveik metus priklausau Tarptautiniam *Rotary* klubui, kuriame esu atsakinga už darbą su jauniu. Ši organizacija kiekvienais metais rengia stovyklą vaikams iš socialiai pažeidžiamų šeimų. Vasarą prisidėsiu organizuojant tokią stovyklą. Taip pat dalyvauju labdaringuose pokyliuose, kuriuos organizuoja Tarptautinis moterų klubas ir Lietuvos nacionalinio operos ir baletto teatro fondas „Orfėjaus lyra“. Man gera prisidėti prie savanoriškos veiklos. Kiekvienais metais dalyvauju Tarptautinėje Kalėdų labdaros mugėje, kurią rengia įvairios ambasados. Ten savanoriauju, padėdama prekiauti karštu vokišku vynu.

Kai manęs klausia, kas man nepatinka Lietuvoje, sakau, kad oras (*juokiasi*), ypač – pilkas vasaris. Taip pat erzina vairavimo įpročiai, laikysena „čia važiuoju A5“ – lyg tai, kas vyksta aplink, būtų nesvarbu. Iš pradžių krito į akis, kad nepažįstami žmonės gatvėje nesišypsuoja ir vieni su kitais nesikalba. Vokietijoje aš dažnai, laukdama parduotuvėje eilėje, pakalbinu prieš mane ar už manęs stovintį žmogų, taip pat persimetu keliais žodžiais su žmonėmis, sėdinčiais kavinėje prie gretimo staliuko. Bet situacija Lietuvoje keičiasi. Dabar matau daug daugiau besišypsančių veidų gatvėje. Pažįstu daugybę įvairių žmonių, kurie yra be galo mieli ir draugiški. Būtent santykiai su šiais žmonėmis yra svarbi priežastis, dėl kurios man taip gera gyventi Lietuvoje.



T. Vidmanto Šimkūno nuotr.

Ramūnas Labanauskas

JUOZAS IR ANELĖ BRAZAUSKAI – JAUNIMO UGDYTOJAI



Iš Vilkaviškio apskrities kilę Juozas Brazauskas (1913–1993) ir Anelė Švabaitė-Brazauskienė (1918–2016) mokėsi „Žiburio“ gimnazijoje, buvo ateitininkai, studijavo Vytauto Didžiojo universitete (Juozas – ekonomiką, Anelė – psichologiją). 1937 m. susituokė ir porai metų išvyko studijų į Prancūziją.

1944 m. J. Brazauskas įkūrė ateitininkų Centro valdybą, suorganizavo Lietuvos išlaisvinimo komitetą ir tapo vienu iš jo vadovų. Komitetas leido pagrindinę spaudą, informaciją, maistą, medikamentais aprūpino partizanus. 1946 m. kovo mėn. J. Brazauskas suimamas ir nuteisiamas dešimties metų lagerio ir penkerių metų tremties. 1955 m. grįžta į Lietuvą.

Nuo 1959–1960 m. Brazauskų namuose Kaune pradeda burtis gyvenimo prasmės ieškantys jauni žmonės, su kuriais J. Brazauskas kalbėjo apie religiją, filosofiją, Lietuvos istoriją, o žmona vertė religinę ir filosofinę literatūrą. Darbą su jaunimu Brazauskai organizavo pagal „kolektyvinę darbo metodiką“. Remtasi knygele kodiniu pavadinimu „Kol dar metas“. Taip pat naudotasi L. Debargeso knyga „Pastoralinė psichologija: šių dienų problemos“, kurioje aprašoma, kaip kontaktavimas su atskirais asmenimis turėtų išaugti į 2–3 ar 6–10 asmenų būrelį, reguliariai susirenkantį studijuoti krikščioniškosios doktrinos diskusijų forma. Diskusijų grupėje naudota ir „Ateitininko darbo programos schema“.

(Tęsinys. Pradžia praėjusiame numeryje)

Studijų turinys diskusijų grupėje

Svarbiausia, ko siekė J. Brazauskas iš savo mokinių, – tai sąmoningumo augimas. Jis pradėdavo nuo realybės sampratos, materijos ir dvasios santykio, taigi, nuo filosofijos pagrindų. Jo parengta knygelė „Materija ir sąmonė (etiudus pagal diskusinius pokalbius 1956–1975)“ puikiai parodo, kad Brazauskai vadovavosi iš prieškarinio paveldėtomis, ateitininkiškoje aplinkoje gyvavusiomis idėjomis, atspindėjusiomis XX a. pirmoje pusėje Vakarų pasaulyje vykusius paradigminius pokyčius, visų pirma, materialistinio pasaulėvaizdžio silpimą žmonių mąstyme. Vis dėlto diskusijų grupės susirinkimuose daugiausia dėmesio buvo skiriama jėzuito P. Teilhardo de Chardino veikalams. Būtent su jo filosofijos ir požiūrio į krikščionybę perteikimu nuo 1975 m. Brazauskai sąmoningai susiejo savo mokinių ugdymą. Krikščionybės tiesas jie pristatė evoliucionuojančios, dinaminės, o ne statiškos realybės, grindusios ankstesnę ikisusirinkiminę teologiją, kontekste. A. Brazauskienės išverstose Chardino knygose

ir diskusijų santraukose detaliai pristatyta jo krikščionybės tiesų interpretacija ir požiūris į realybę kaip gigantišką procesą, kuriamė Daugio formų mirgulynas kulminuoja Vieniye, Visuotiniame Kristuje, Omegos taške. 1982 m. Brazauskų mokiniai išdrįso susigrumti su A. Maceinos kritika Chardinui. Jų pastangų rezultatas – knygelė „Ar evoliucijos teorija derinasi su krikščionyste? (A. Maceinos knygos „Didieji dabarties klausimai“, Čikaga, 1971 m., III dalies „Evoliucija ir religija“ analizė)“.

Didžiulis dėmesys skirtas psichologijai, žmonių santykiams šeimoje, moralės klausimams. Daugiausia studijuota Pierre'o Daco knyga „Modernioji psichologija, arba Menas gyvenimą pradėti iš naujo“, supažindinusi su psichoanalize, kurios paskirtis – pašalinti klaidingai sureštas struktūrines asmenybės dalis. Tarkime, žmogus mano tikęs į Dievą, tikėjimu laikydamas ir skrupulus, infantilizmą ar neurotinį kaltės išgyvenimą.

Diskutuojant grupėje ir asmeniniuose pokalbiuose daug dėmesio skirta Lietuvos istorijai – studijuotas A. Šapokos veikalas, aiškintasi, koks tiesos ir idealizavimo santykis Č. Gedgaudo požiūryje į istoriją. J. Brazauskas daug kalbėdavo apie gyvenimą Prancūzijoje, kun. A. Lipniūną, partizanus, lagerius. Buvo aptariami literatūros tekstai, poetai, jų gyvenimas, kviečiama susipažinti su S. Šalkauskio, A. Maceinos, J. Girniaus veikalais. Aptariant L. Debargeso knygą „Pastoralinė psichologija: propagandos reikšmė“ analizuojama sovietinės propagandos įtaka lietuvių tautai, aiškinamasi, kaip pasinaudojant sąlyginiais refleksais ugdoma alergija lietuvių tautos religinėms bei tautinėms vertybėms.

Kitos Brazauskų darbo su jaunimu formos

Labai svarbus A. Brazauskienės darbo baras buvo religinės, filosofinės ir psichologinės literatūros vertimas iš prancūzų kalbos. Techninį darbą (spausdinimą mašinėle, įrišimą) dažnai atlikdavo ir Brazauskų mokiniai. Knygoms spausdinti A. Brazauskienė nuomojosi butą Šančiuose. Įrištas knygas Brazauskai su savo mokiniais veždavo kunigams.

Brazauskai palaikė jaunimo tarpusavio bendravimą ne tik per susirinkimus. A. Brazauskienė skatinant užsimezgiusios draugystės kartais atvedavo prie vedybų. Buvo skatinamos kelionės, pvz., plaukimas baidarėmis, važiavimas į kalnus, slidinėjimas. Po kelionių grupėje bendrai peržiūrimos nuotraukos, skaidrės. D. Karckocienė prisimena keliones po Lietuvą su kraštotyriminke Jūrate Dručkienė. D. Čiočytei, K. Rugevičiui ir E. Jonaitienei įsiminė kelionė į Taliną. Ekskursijas į Vidurinę Aziją, Kaukazą, Karpatus organizuodavo konservatorijoje dėščiusi vienuolė Eleonora Karvelytė.

Brazauskai skatino domėtis mokslo pasiekimais, sekti nau-

Diskusijų grupės susirinkimuose daugiausia dėmesio buvo skiriama jėzuito P. Teilhard'o de Chardino veikalams. Būtent su jo filosofijos ir požiūrio į krikščionybę perteikimu nuo 1975 m. Brazauskai sąmoningai susiejo savo mokinių ugdymą. Krikščionybės tiesas Brazauskai pristatė evoliucionuojančios, dinaminės, o ne statiškos realybės, grindusios ankstesnę, ikisusirinkimę teologiją kontekste.

„Mes atvirai nesakėme, kad esame krikščionys ir tikime į Dievą, bet kad mūsų elgesys yra kitoks, pastebėjo kiti. Laikėmės nuostatos, kad krikščionis savo aplinkoje turi skleisti šviesą ir spindėti [...]. Tylus, bet tikras kelias bendraujant su žmonėmis, stengiantis tas dieviškąsias idėjas propaguoti, atvirai tų dalykų neminėdamas.“



A. Brazauskienė su dukra Skaiste
1998 m.

jausius mokslo atradimus. D. Karkockienė su J. Brazausku ne kartą buvusi tuo metu Kauno lektoriume skaitomose paskaitose apie NSO. Jaunimas ragintas lankyti dailininkų parodas, spektaklius, koncertus, dalyvauti folkloro vakaronėse, kurios dažnai vykdavo Kaune, ir Rasos šventėse (įprastai jos buvo švenčiamos Rumšiškėse). Natūralu, kad skatinta mokytis prancūzų kalbos. Kurį laiką jos mokė pati A. Brazauskienė. Vėliau to ėmėsi vienuolė E. Karvelytė, Kaune mokiusi seminaristus. Vilniuje jos pamokos vykdavo

D. Čiočytės namuose.

Būta ir subtilesnio, asmeniškesnio Brazauskų bendravimo su savo mokiniais, sprendžiant jų aktualias gyvenimo problemas. Jauni žmonės jautė poreikį atverti Brazauskams slapčiausias širdies kertes. Jiems imponavo J. Brazausko išmintis, kantrybė, psichologinis įžvalgumas, intucija, meilė žmogui, sugebėjimas per akimirksnį apčiuopti problemos esmę. Jie „labai stengėsi įkvėpti tam jaunam žmogui pasitikėjimo savimi“ (D. Čiočytė). Vilija Malinauskienė Brazauskų namuose „rado atsakymus į visus klausimus. Ten bet kada galėjai nueiti [...]. Darbo pasirinkimas, šeimos draugo pasirinkimas, netgi gimus dukrai vardo išrinkimas buvo sprendžiamas ten“.

Brazauskų mokinių religingumas ir diskusijų grupės savimone

Brazauskai skyrė labai daug dėmesio nuostatos, kad krikščionybė yra ne vien dalyvavimas apeigose, bet pats gyvenimas, ugdymui. Tai jų mokiniai turėjo įsisąmoninti pirmiausia teoriškai, skaitydami Brazauskų rekomenduotą literatūrą, diskusijose su savaisiais prie „apskritojo stalo“, o galiausiai bandydami realizuoti savo gyvenime. Skatinta praktiškai, konkrečiais veiksmais išreikšti meilę artimui, o per tai ir Dievui. Ir jiems pavyko. V. Malinauskienė prisimena: „Mes atvirai nesakėme, kad esame krikščionys ir tikime į Dievą, bet kad mūsų elgesys yra kitoks, pastebėjo kiti. Laikėmės nuostatos, kad krikščionis savo aplinkoje turi skleisti šviesą ir spindėti [...]. Tylus, bet tikras kelias bendraujant su žmonėmis, stengiantis tas dieviškas idėjas propaguoti, atvirai tų dalykų neminėdamas.“

A. Brazauskienė savo laiškuose t. J. Vaišniui, SJ, ne kartą minėjo, kad „apskritą stalą“ ir jo mokinius konservatyvesni katalikai vadino šardenistais. Pati aiškino, kad „apskritas stalas“ pasivadino „šardenistų branduoliu“, kad neminėtų ateitininkų vardo. Kita vertus, ji pati pabrėžė, kad jų „vaikai“ ilgus metus buvo ugdomi „šardeniška dvasia“, o ir patys mokiniai, bent jų dauguma, laikė P. Teilhardo de Chardino idėjas savo pasaulėžiūros pamatu. Tačiau tiesioginio įsivardijimo „šardenistais“ vengta dėl galimo Chardino suabsoliu-

Brazauskai skyrė labai daug dėmesio nuostatos, kad krikščionybė yra ne vien dalyvavimas apeigose, bet pats gyvenimas, ugdymui. Tai jų mokiniai turėjo įsisąmoninti pirmiausia teoriškai, skaitydami Brazauskų rekomenduotą literatūrą, diskusijose su savaisiais prie „apskritojo stalo“, o galiausiai bandydami realizuoti savo gyvenime.

tinimo ir supriešinimo su ankstesne Bažnyčios tradicija, kam Brazauskai jokiū būdu negalėjo pritarti, nors ir laikė jo pažiūras tinkamiausias moderniems laikams.

Ateitininkiškas sandas Brazauskų auklėtinių savimonėje taip pat labai stiprus. Kone visi apklaustieji prisimena, kad J. Brazauskas pasakojo apie savo ateitininkišką praeitį, bet pabrėžia, kad neskatino jų laikyti savęs ateitininkais. Atvirkščiai, net atkalbinėjo nuo to. Antra vertus, su grupės darbe naudota „Ateitininko darbo schema“ kiekvienas narys turėjo būti gerai susipažinęs. Savo laiškuose A. Brazauskienė diskusijų grupę laiko „nauja ateitininkų kartos užuomazga konspiracijos sąlygomis“. Tad galima manyti, kad Brazauskai norėjo, jog jų mokiniai tapatintų save su šia pasaulėžiūros srove.

Dar vienas būdingas Brazauskų mokyklos bruožas – atviro konflikto su sovietų valdžia vengimas. Visų pirma tai susiję su požiūriu į Povilo Butkevičiaus mokyklą, kuri drauge su Brazauskų mokykla buvo svarbiausi jaunimo ugdymo centrai Kaune sovietmečiu. Tačiau P. Butkevičius pasisakė už aktyvų veikimą, atvirai protestuojant prieš sistemą, o Brazauskai skatino neviešinti savo įsitikinimų – „svarbu lavinimasis, sąmoningas tikėjimas, dalijimasis idėjomis, gerų, patikimų žmonių tinklo plėtimas“. Palaikė abi kryptis, kaip vertingas Lietuvos ateičiai, tačiau savuosius „vaikus“ skatino rinktis antrąjį kelią, rengiantis „ateities veiklai, kai Lietuva bus laisva ir reikės sąžiningų, išsilavinusių žmonių, kurie galės užimti atsakingus postus“ (D. Karkockienė). Brazauskų taktiką nulėmė ir skaudus jų gyvenimo patyrimas, kad atviras priešinimasis totalitarinei sistemai neturi perspektyvų. D. Čiočytės liudijimu, jų šūkis buvo: „Žemiau už žolę, tyliau už vandenį.“



A. Brazauskienė su savo „vaikais“ Irenos Rimkevičienės namuose 1999 m.

Vietoje išvadų

Brazauskų metodiškas darbas su jaunimu diegiant pasauliui atviros katalikybės sampratą atnešė vaisių. Per jų mokyklą perėjo apie 50 žmonių – gydytojų, ekonomistų, muzikų, pedagogų, inžinierių, žurnalistų, kunigų, įvairių sričių mokslininkų, – kurių kiekvienas savo srityje skleidė krikščionišką meilę žmogui.

Tad kurgi Brazauskų mokyklos savitumas, ypatingumas? Visų pirma, jų gyvenimo ir idėjų dermėje. Brazauskai pateikė savo mokiniams nuoseklią filosofinę ir religinę sistemą, kuri buvo itin pažangi ir reikalinga ne tik sovietinėmis sąlygomis (siekiant atsilaikyti prieš sovietinę ateistinę propagandą), bet ir šiems laikams. Tai buvo žmonės, kurie savo žiniomis ir intuicija užčiuopė vektorių, nukreiptą į ateitį.

Ivar Juhņevič, SJ

„MISIA KIRGISTAN“



Ivaras su stovyklautoja Žanara

Jėzaus Draugijos, kaip Katalikų Bažnyčios vienuolinio ordino, narių ugdymas trunka ilgiausiai. Šv. Ignacas siekė, kad kiekvienas jėzuitas per tą laiką įgytų viską, kas reikalinga tarnaujant Dievui. Jėzuitų ugdymas unikalus tuo, kad remiasi ne tik teoriniu medžiagos įsisavinimu, tačiau pradedant naujokynu jame numatyta ir daug įvairių praktikų. Studijuodamas filosofiją ir teologiją, scholastikas turi ir apaštalinių užduočių. Jos svarbios, nes nuo pat savo kelionės pradžios jauti,

kad esi pasiūstas dirbti Viešpaties vynuogyne.

Aš, jėzuitas iš Latvijos, iki šiol dalyvavau jėzuitiško ugdymo programoje Lenkijoje. Ten baigiau naujokyną, daviau vienuolinius įžadus ir baigiau filosofijos studijas. Galima sakyti, kad Lenkija yra antroji mano tėvynė, nes būtent ten gimiau kaip jėzuitas. Kuriam laikui grįžęs į Rygą, stengiuosi panaudoti įgytus įgūdžius ir gebėjimus, tarnaudamas Dievui mokykloje ir radijuje.

Šiame rašinyje noriu papasakoti apie Lietuvos, Latvijos ir Lenkijos jaunimo projektą „Misia Kirgistan“ bei apie mano patirtį, įgytą jame. Idėja įtraukti į tokią misiją jaunus žmones kyla iš jėzuitų patirties. Atlikęs 30 dienų dvasines pratybas, kiekvienas jėzuitas savo kelionę tęsia todėl, kad yra pajutęs kvietimą dalyvauti paties Jėzaus misijoje. Būtent šia patirtimi mes norime pasidalyti ir su projekto dalyviais. Jau keletą metų iš eilės trijų šalių jaunimas vyksta į Kirgiziją, nešdamas ten Gerąją naujieną apie Dangaus karalystę, liudydamas Dievo meilę per gerį, rūpestingumą ir savo širdies dosnumą.

Apie Kirgizstaną

Pirmą kartą atvykus į Kirgizstaną atrodė, kad grįžau 20 metų į praeitį. Manau, pirmiausia tokį įspūdį daro Lenino paminklai, testovintys visuose didesniuose miestuose. Apie tai kalbėjau su vienu jėzuitu, gyvenančiu čia jau porą dešimtmečių ir puikiai jaučiančiu vietinių žmonių nuotaikas. Jis sakė, kad jeigu tie paminklai būtų išmontuoti, daugelis žmonių iškart pajustų tuštumą, kurią reikėtų kuo nors užpildyti, o kol kas nėra kuo – dau-

Atlikęs 30 dienų dvasines pratybas, kiekvienas jėzuitas savo kelionę tęsia todėl, kad yra pajutęs kvietimą dalyvauti paties Jėzaus misijoje.

guma kirgizų nežino kito politinio lyderio, kuriam vadovaujant šalis būtų išgyvenusi didesnę pakilimą. Vis dėlto nors Kirgizijos žemės gelmėse, pasak pačių kirgizų, glūdi visa Mendelejevo cheminių elementų lentelė, žmonės gyvena varganai. Tačiau ir skurdžiai gyvenantys sutikti kirgizai atrodė laimingesni nei europiečiai. Jų džiugumas, ramybė ir svetingumas pastebimi iškart. Esu tikras, kad Leninas prie to niekaip neprisidėjo...

Misija

Išyk Kulio ežero pakrantėje jėzuitai yra įkūrę vaikų reabilitacijos centrą, į kurį vasarą atvyksta vaikai ir jaunimas iš visos Kirgizijos. Centras vienodai atviras tiek musulmonų, tiek krikščionių šeimų vaikams ir jaunuoliams, sudarydamas nepakartojamą galimybę praleisti keliolika vasaros atostogų dienų ištis pasakiškoje vietovėje.

Mūsų veikla buvo įvairi ir priklausė nuo konkrečių grupių poreikių. Turėjome jausti situaciją: kartais reikėdavo klausytis, kartais tekdavo kalbėti, kartais – tiesiog būti su vaikais arba sugalvoti jiems žaidimų. Kai tik vaikai tave pamilsta, iškart nori būti drauge. Atrodė, jeigu tik būtų galima, jie niekada nuo tavęs nesitrauktų. Kartais ištis skaudama širdimi turėdavau aiškinti, kad dabar turiu eiti plauti indų arba skaldyti malkų. Bet netrukus vaikai jau sukiodavosi ten, kur aš darbuodavau. Jie stebėdavo, ką ir kaip mes darome, kalbindavo, siūlydavosi į pagalbą. Ir vien dėl to, kad tik galėtų būti šalia. Patikėdavome jiems kokią nors užduotį, ir jie su džiaugsmu ją atlikdavo. Labai džiaugiausi, kad ne tik kartu žaidžiame, bet ir dirbame. Mes dalyvavome jų vaikiškame gyvenime per žaidimus, o jie dalyvaudavo suaugusiųjų gyvenime mums padėdami. Kai pavalgius jie tvarkingai sudėdavo į spintelę indus ir stalo įrankius – netgi toks paprastas dalykas teikdavo didelį džiaugsmą, paprasta bendrystė man padėjo išgyventi tikros tėvystės pojūtį.

Didžiulė staigmena manęs laukė astronomijos stovykloje, į kurią buvo susirinkę 15-mečiai paaugliai. Mąščiau apie tai, kaip aš galėčiau būti Dievo karalystės liudytoju vaikams musulmonams. Supratau, kad ne kitaip, kaip tik per tikrą ir nesavanaudį gerumą, nuoširdumą ir atvirumą. Jaučiau, kad to pakaks. Prisiminiau, kad vienas misionierius



Lietuvoje jau pamirštas vaizdas...





Prisimčiau, kad vienas misionierius stačiatikis sakė, jog misionieriaus užduotis yra pamilti kitus per savo asmeninį požiūrį į gyvenimą.

Pagalvojau apie mus, krikščionis. Kokią dovaną iš Dievo esame gavę! Mes gi Jį pažįstame kaip rūpestingą tėvą, kuris mus supranta netgi tada, kai suklumpame. Tėvą, kuris yra arti ir kartu su mumis kovoja už mūsų laimę.

stačiatikis sakė, jog misionieriaus užduotis yra pamilti kitus per savo asmeninį požiūrį į gyvenimą. Tokius nusistatymo vaisius pajutau likus keletui valandų iki jaunuolių išvykimo.

Vakarop man einant melstis, vienas iš paauglių priėjo norėdamas pasikalbėti. Pirma mano reakcija buvo atidėti malda, kad iškart galėčiau atsiliepti į to jaunuolio prašymą. Tačiau taip nepadariau, susitarėme susitikti po valandos. Tuomet ir pradėjome kalbėtis. Labai nustebino gilus to jaunuolio są-

moningumas, savęs suvokimas! Vaikinas pasakojo apie tai, kad atpažįsta savyje gimstant kilnius tikslus, taip pat ir apie tai, su kokiais sunkumais savo kelyje susiduria. Jis labai norėjo tapti geru žmogumi, tačiau šioje kovoje jautėsi vienišas, tarsi vienas pats turėtų stumti į priekį nepakeliamą našta. Klausantis atrodė, kad pralaimėjimai šioje kovoje jam taip pakerpa sparnus, kad vaikinas savyje nebeįžvelgia jokio gėrio. Vienu momentu pagalvojau apie mus, krikščionis. Kokią dovaną iš Dievo esame gavę! Mes gi Jį pažįstame kaip rūpestingą tėvą, kuris mus supranta netgi tada, kai suklumpame. Tėvą, kuris yra arti ir kartu su mumis kovoja už mūsų laimę. Papasakojau tam jaunuoliui, kad aš irgi kovuju dėl to paties, kaip ir jis. Ir viskas, kas man pavyko, pavyko bendradarbiaujant su Dievu. Negalėjau nuo jo nuslėpti tos Dievo patirties, kurią esu išgyvenęs. Valandą pasikalbėjus, jo akyse pamačiau išžiėbiant viltį. Jis pažvelgė į savo troškimą būti geru žmogumi kaip į Dievo dovaną. Patikėjo, kad toje kovoje nėra vienišas, kad pats Dievas kovoja jo pusėje.

Jaunieji protestantai

Labai svarbus man buvo ir vienas pokalbis su jaunaisiais protestantais, žmonėmis, išties nuoširdžiai tikinčiais į Jėzų Kristų. Šalyje, kur daugiau kaip 82 proc. gyventojų yra musulmonai, tai nėra paprasta. Jau seniai supratau, kad iš kai kurių protestantų galiu daug ko pasimokyti. Šį kartą jiems buvo įdomu susitikti su „gyvu vienuoliu“ ir, žinoma, jie nesusilaikė neuždavę klausimų, kurie jiems rūpėjo: „Kodėl jūs nesituokiate, jeigu Biblijoje parašyta: „veiskitės ir dauginkitės“? Kodėl gerbiate mirusiuosius ir už juos meldžiatės? Kodėl garbinate medį ir dažus, darydami Dievo atvaizdus?“ Manau, kad daug katalikų nesistengia ieškoti atsakymų į tokius klausimus, o jie ieškojo. Protestantams kiek-

vienas tikėjimo elementas turi būti susietas su Dievu ir vesti pas jį, o šiuose dalykuose jie to nematė. Tai buvo atviri ir atsakymų ieškantys jauni žmonės. Jiems iš tiesų buvo svarbu rasti prasmę veiksmuose, atliekamuose katalikų ir stačiatikių. Baigiantis mūsų pokalbiui, jie sakė: „Niekada iki šiol į tuos dalykus nežvelgėme tokiu būdu. Tai turi prasmę. O mums iki šiol atrodė, kad jūs, katalikai, grįžtate į pagonybę.“ Manau, kad šitas pokalbis tarsi atvėrė duris į tolesnį ekumeninį dialogą.

Praėjusių metų patirtis Latvijoje parodė, kad tarp kai kurių protestantų ganytojų ir jėzuitų yra užsimezgusi graži draugystė ir tarpusavio supratimas. Lankydamiesi pas mus, jie prisiminė du pirmuosius jėzuitus misionierius ir sakė, kad jėzuitai yra jų vyresnieji broliai. Ta draugystė mums labai brangi ir, manau, atveria erdvę bendram darbui Viešpaties vynuogyne.

Pabaigoje

Paskutinį vakarą prieš išvykstant iš Kirgizijos buvome pakviesti vakarienės pas nuncijų. Tuomet jis kaip tik lankė Arkan-gelo Mykolo parapiją Biškeke. Jautėsi jo ganytojiškas rūpestis misija Kirgizstane. Jis norėjo, kad aš greičiau baigčiau mokslus ir atvykčiau tarnauti į Kirgiziją. Net buvo pasirengęs skambinti į Romą, kad mano ugdymo laikotarpis būtų sutrumpintas. Atsi-sveikindamas pasakė: „Gal jums atrodo, kad padarėte nedaug, bet kai kuriems vaikams tai gali būti šviesa visam gyvenimui.“ Puikiai supratau, apie ką jis kalbėjo. Juk ir mano vaikystėje jėzuitai paliko neišdildomą pėdsaką, lydintį mane iki šiol. Ir tai buvo būtent jėzuitai iš Vidurinės Azijos.

Iš rusų k. išvertė Jūratė Grabytė



Svečiuose pas vietos gyventojus

2016 m. Asyžiuje susirinkusius visų tautų ir religijų atstovus popiežius Pranciškus pakvietė:

„Pasaulis tetampa tautų šeima.“ Į šį popiežiaus raginimą padeda atsiliepti ir Magis organizuojama veikla jaunimui, pasiekianti atokiausius pasaulio kampelius.

Trejus metus iš eilės jaunimas iš Lietuvos ir Latvijos vyko į Magis misijas Kirgizijoje savanoriauti stovyklose mažiau galimybių turintiems vaikams. Šiemet pirmą kartą Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijos iniciatyva Kauno jėzuitų gimnazijos mokiniai dalyvaus misijoje Indijoje. Vyresniųjų klasių moksleiviai savanoriaus jėzuitų gimnazijoje Indijos Čenajaus provincijoje, padės vietos vaikams mokytis bei prisidės kita savanoriška veikla. Tai istorinis įvykis puoselejant tarnystės idėją Lietuvoje. Juk, atsiliepdamas į Jėzaus kvietimą, ir šv. Ignacas ragino meilę rodyti darbais, ne vien žodžiais.

Aurimas Šukys, SJ

NEPAMIRŠTAMAS ŽYGIS IŠ LOJOLOS Į MANREŽĄ



Aurimas (dešinėje) šv. Petro Klavero namuose su Marku

Lietuvoje daug kartų teko dalyvauti piligrimi- niuose žygiuose. Liepos mėnesį tradiciškai keliau- davome iš Pietų Žemaitijos į Žemaičių Kalvarijos atlaidus. Ateitininkų stovyklose vieną dieną skir- davome kelionei į kokią nors netoliese esančią pili- grimų vietą: Lūginę, Šiluvą, Pivašiūnus, Panevėžio katedrą ar pan. Keletą metų iš eilės bent paskutinę kelionės dieną prisidėdavau prie vysk. E. Bartulio organizuojamo jaunimo žygio iš Kryžių kalno į Šiluvą. Ir kiekvieną kartą išėjęs į žygį stebėdavausi, kaip Viešpats išlaisvindavo iš kasdienybės gniaužtų ir leisdavo patirti jo begalinę globą, meilę per sutik- tus žmones, nuostabią gamtą ir išgyventus įvykius.

Tad su dideliu džiaugsmu laukiau dar vienos praktikos jėzuitų naujokyne Birmingame praeitais metais, nes žinojau, kad britai tikrai išsiųs mus

į žygį (kai kuriuose kituose naujokynuose ši praktika dėl įvairių aplinkybių keičiamas kita veikla). Jėzuitų Konstitucijų 67 straips- nyje apie šią trečiąją praktiką, tradiciškai vadinamą eksperimentu, taip sakoma: „Mėnesį keliauti kaip piligrimui be pinigų, kartais iš meilės Viešpačiui Kristui prašant išmaldos, nuo vienu durų prie kitų, kad būtų pratinamasi prie nepatogios mitybos ir nakvynės ir kad, atmetus bet kokią galimą kliovimąsi pinigais ir kitais sukurtais dalykais, visa viltis su tikru tikėjimu ir degančia meile būtų sudėta į savo Kūrėją ir Viešpatį.“ Taigi praėjusių metų gegužės mėnesį nau- jokyno vedėjas t. Brendanas, pats būdamas užkietėjęs keliautojas, paskelbė, kad eisime poromis šv. Ignaco keliu (*Camino Ignatiano*) Ispanijoje: vieni – iš Lojolos į Manrežą, kiti – priešinga kryptimi (ir, kiek nukrypdami, aplankysime Ksaverą), per mėnesį nueidami apie 500 km ir aplankydami vietas, kuriose buvo sustojęs, gyvenęs ir meldęsis Ignacas, ieškodamas Dievo valios savo gyvenime. Mano bendrakeleiviu tapo kursiokas iš Olandijos Markas. Su juo nuspren- dėme eidami prašyti išmaldos maistui ir nakvynės, nors kuprinėse

ir turėjome pinigų „ekstra“ atvejams (vienas toks pasitaikė).

Azpeitijos apylinkėse įsikūrusi Lojola mus pasitiko vasarišku oru. Praleidome čia kelias dienas. Azpeitijos ligoninėje paskutinį kartą po studijų Paryžiuje sugrįžęs į savo tėviškę darbovosį šv. Ignacas. Čia jis 1535 m., atsisakęs tėvų dvaro prabangos, slaugė ir gydė ligonius, evangelizavo miestelio žmones, ragino atsisakyti nedorų papročių. Toliau mūsų kelias vedė į Pamploną, kur mūsų šv. Ignacas buvo sužeistas ir pradėjo savo atsivertimo kelionę. Vėliau aplankėme



Juodoji Monserato Madona

Pranciškaus Ksavero, Petro Klavero tėviškes, galiausiai pasiekėme Monserato kalno vienuolyną ir Manrežą. Ksavero pilyje buvo gera apžiūrėti šv. Pranciškaus gimimo koplyčią, perskaityti jo entuziasmingą laišką apie misijas Japonijoje, apžiūrėti parodą apie Lotynų Amerikoje XVII–XVIII a. veikusias jėzuitų įsteigtas indėnų redukcijas. Verdu miestelyje mūsų laukė kitas herojiškas misionierius – „vergų vergas“ iš Kartaginos miesto, Kolumbijos, šv. Petras Klaveras. Kiekvieną kartą, kai prisiliesdavome prie šių jėzuitų daiktų, namų, apimdavo gera, jausi nuotaika, nes jų pasiaukojantis gyvenimas dėl kitų žmonių ir misijų vaisiai išties stulbinantys.

Labiausiai mane pakrerėjo dienos žygis Monserato kalnu į benediktinų vienuolyną. Nors kulminacija galėčiau pavadinti ir Manrežą – čia kiekviena gatvė primena Ignacą, jo atsidavusią tarnybą Dievui ir žmonėms. Bet net ir gyvendamas Manrezos oloje ir rašydamas Dvasines pratybas, jis žiūrėjo į Monserato pusę, kur ypač garbinamas Jėzus ir mylima jo Motina Marija. Čia Ignacas galutinai apsisprendė eiti nauju gyvenimo keliu, atliko gyvenimo išpažintį, paliko savo ginklus ir drabužį. Šį įvykį menantys ženklai ir nuostabūs



Manrezos ola, kurioje gyveno ir Dvasines pratybas parašė šv. Ignacas Lojola

ledynmečio kalnai, kuriuose įsikūręs vienuolynas, paliko neišdildomą kelionės įspūdį. Po trijų dienų, praleistų Manrezoje, atkeliavome į jėzuitų namus Barselonoje.

Piligriminiame žygyje buvo gera ne tik apmąstyti šv. Ignaco, kitų mirusių ir gyvų jėzuitų, kuriuos aplankėme pakeliui, gyvenimus. Lygiai taip pat buvo nuostabu pasitikėti Viešpaties apvaizda ir džiaugtis kelio netikėtumais. Kiekvieną dieną, išmokę keletą frazių ispaniškai, prašydavome maisto ir nė karto nebuvo taip, kad negautume, ko prašėme. Sutikti žmonės dosniai dalijosi savo gėrybėmis, gerais patarimais, tiesa, nelabai skubėdavo kviestis nakvynės į savo namus. Todėl su Marku dažniausiai apsistodavome Šv. Jokūbo kelio piligrimų užieigose, jėzuitų, kai kada ir kitų vienuolynų, namuose, dažnai tekdavo pamiegoti ir kaimo bažnytelių priegiuose. Ir galiu drąsiai paliudyti, jog tada, kai buvo sunkiausia, Dievo pagalba ir veikimas buvo labiausiai matomas (gal tokiomis akimirkomis tiesiog labiau atsiverdavo akys...). Pvz., vieną dieną keliaujant iš Ksavero į Bailą Pirėnų kalnų priegose prasidėjo tikra liūtis su perkūnija ir žaibais. Buvo neįtikėtina. Nuėję daugiau kaip 30 km, suliję ir pavargę, neradome kur apsistoti ir sušilti. Bet vienos parduotuvėlės savininkė, baigusi darbą, pasisiūlė mus pavėžėti 7 km į priešingą pusę, kur buvo įsikūrę puikūs Šv. Jokūbo kelio piligrimų namai. Mintyse dėkojau Dievui, nes nuolat jaučiau, kad esame ne vieni ir kad, ne-

paisant sunkumų, Jis viskuo pasirūpins! Mums ten nuvykus, pasitiko labai draugiški savanoriai, aprodė kaimelį, davė nakvynę, šiltą vakarienę, Markui – sausą miegmaišį, leido išsidžiovinti mantą. Po vakarienės savanorių buvome paraginti pasidalyti savo kelionės įspūdžiais. Išties buvo nuostabus ir dienos sunkumus atperkantis vakaras! Todėl kitą dieną grįžti atgal tuos 7 km pėsčiomis tikrai nebuvo sunku.

Arba dar vienas malonus susitikimas Igualdaje. Tai nemažas, Marijampolės dydžio, miestas, įsikūręs dienos kelio atstumu nuo Monserato vienuolyno. Jau ankstesnė patirtis mums kuždėjo, kad didesniame mieste susirasti nemokamą nakvynę ar maisto bus sunku. Nepavykus susitarti kitur, keliavome į senelių namus, kur susitikome dvi nepažįstamas damas. Viena iš jų mane užkalbino... ir po pusvalandžio jau riedėjome jos automobilyje namų link. Buvo labai įdomu kalbėtis su žmogumi nemokant ispaniškai... Bet eilinių kartą supratau, kad tokiais ir panašiais atvejais prasideda pati suprantamiausia žmogiskumo



Paminklas šv. Ignacui Pamplonoje

kalba! Maria Mercie supažindino mus su savo šeima, pavaišino nuostabiu katalonišku maistu, parodė senamiestį, išskalbė ir išlygino mūsų drabužius (!), o kitą rytą jos vyras Ramonas mus pavėžėjo iki miesto pakraščio, kad galėtume keliauti toliau. Pasirodo, sutuoktiniai, užauginę šešis vaikus, dabar jau pensininkai, nuoširdžiai darbuojasi Marijos legione bei savo parapijoje. Ir iš tikrųjų nuo pirmos susitikimo akimirkos jautėme, kad Marijos ir Ramono šeimoje gyvena Dievo ramybė.

Dar vienas malonių šaltinis buvo nuostabi gamta ir istorija.

Keliaujant baskų, Navaros, Aragono, Katalonijos žemėmis teko kirsti ir aukštesnes vietas su įspūdingai vėjų ir lietaus nugairintomis kalnų uolienomis, bekraščiais slėniais, kalnų upėmis. Mano draugas Markas ne kartą su tėvais buvo atostogavęs Alpėse. Dėl to dažnai tekdavo jį stabdyti, kad galėtume pasigėrėti gamtos grožiu Riglos, Santa Maria de la Pena, Sarsamarcuelio, Monserato ir kitose vietovėse. Sekdami Jokūbo kelio rodyklėmis (tik į priešingą pusę, nes Santjago miestas yra Vakaruose, o mes žygiavome į Rytus, link Barselonos), ne kartą praėjome ankstyvųjų viduramžių eremito namelį. Leridoje ir Monzone gėrėjomės tamplierių pilimis. Huescos muziejuje galėjome apžiūrėti gausius apylinkių olose rastus akmens amžiaus dirbinius. Šis miestas garsėja ir pirmųjų amžių krikščionio šventojo Lauryno relikvijomis. O kur dar nepakartojamoji Barcelona su savo bažnyčiomis, muziejais ir šokančiais fontanais! Viena vertus, buvo smagu matyti ir susipažinti su šiandiene ir senąja krikščionybe. Antra vertus, kaimuose ir mažuose miesteliuose dažnai rasdavome užrakintas, nebenaudojamas bažnyčias, nes Ispanijos provincijos gyventojai, deja, religijos ir tikėjimo nebelaiko svarbiausia savo gyvenimo dalimi...

O koks buvo pats didžiausias iššūkis? Turbūt karštis. Perėjus Pirėnų prieigas, o vėliau pasiekus Kataloniją, keliauti vidudienį buvo neįmanoma. Kai kada karštis siekdavo +42 laipsnius. Tada griūdavome pavėsyje, pildavome vandenį ant galvų ar čiulpdavome vieno mūsų broliuko dar Birminghame dovanotas mėtinės tabletės, vis tiek mintyse dėkodami visiems sutiktiems geradariams, kurie mus vienaip ar kitaip palaikė.



Nuostabūs Riglos kalnai

Lukas Ambraziejus, nSJ

APIE DAR VIENĄ JĖZUITIŠKO UGDYMO PATIRTĮ



2017 m. vasario 9 d. Už lango brėkšta rožinis, žvarbus rytas Vilniuje, o aš šiandien mėgaujuosi pirmu laisvadieniu per porą savaitių. Didžioji dalis mano praktikos Vilniuje jau praėjo ir esu nepaprastai laimingas, kad šią patirtį įgijau. Tarnauti vargšams – tikrai pats geriausias mano iki šiol atrastas vaistas nuo baisių gyvenimo ligų. Kankina nuovargis? Eik tarnauti. Depresija? Eik tarnauti. Egzistencijos beprasmybė? Eik tarnauti! Cituoju Vaižgantą: „Ieškoju laimės kitiems, radau ją sau pačiam.“ Jau ir anksčiau mažiau apie šitą paradoksalų gyvenimo dėsni, bet niekada jo nebuvau taip konkrečiai išgyvenęs, kaip dabar.

Vietą, kurioje dirbu, globoja garsiosios Motinos Teresės iš Kalutos įsteigto vienuoliško ordino seserys, kurios ieško ir randa Jėzų Kristų labai paprastai – rūpindamosi vargingiausiais iš vargšų. Myli nemylimus, priima atstumtuosius, guodžia kenčiančius, maitina alkstančius, girdo ištroškusius, rengia nuogus, šildo sušalusius, prausia purvinus, tvarsto žaizdotus ir padeda varginamiems įvairių

Tarnauti vargšams – tikrai pats geriausias mano iki šiol atrastas vaistas nuo baisių gyvenimo ligų. Kankina nuovargis? Eik tarnauti. Depresija? Eik tarnauti. Egzistencijos beprasmybė? Eik tarnauti!

priklausomybių iš jų išsilaisvinti. Seserys kasdien gyvena įdėmiai besiklausydamos mūsų Viešpaties žodžių: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėt vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Pačios seserys (jų paprastai būna 6–8) Vilniuje

gyvena nedideliame atskirame pastate, vienuolinėje klauzūroje. Jis siekiasi su kitu keturių aukštų pastatu, kuris yra jų darbo vieta. Pirmame aukšte – didelė salė, kurioje triskart per savaitę žmonės iš gatvės (nuo 40 iki 60) gauna seserų virtos sriubos, duonos, kartais „Iki“ parduotuvių tinklo padovanotų pyragų ar vaisių, kurių vartojimo terminas baigiasi. Tame pačiame aukšte yra ir tualetai bei dušai, kuriuose kartą per savaitę vyrai ir moterys jiems paskirtu laiku gali nusiprausti ir pasikeisti drabužius. Kadangi patys neturi galimybių

skalbtis, mes jiems kas savaitę tiesiog duodame švarius dėvėtus drabužius, paaukotus kitų žmonių. Taip pat čia yra ir vaistinė, kurioje tvarstome lankytojų žaizdas ir daliname vaistus nuo skausmo, kosulio, vitaminus ir pan. – tai, ko jie patys negalėtų įsigyti. Dauguma šių vargšų žmonių neturi asmens dokumentų ir ligoninės jų nepriima, tai jeigu seserys nepasirūpintų, gangrenuojančios pėdos, nušalę pirštai, nudegintos rankos, užkrėstos žaizdos būtų visiškai negydomos.

Antras pastato aukštas skirtas nuolat čia gyvenančiai namų bendruomenei. Joje – apie 10 žmonių, kurie kartu gydomi nuo alkoholio arba (ir) narkotikų priklausomybių, lanko anoniminių alkoholikų, narkomanų grupes, dirba namuose ir laikosi seserų nustatytos dienvartinės. Kai kurie jų – netekę namų ir būtų tiesiog likę gatvėje. Čia žmonės paprastai pasilieka 3–6 mėnesius, kol išsigydo arba susiranda darbą ar būstą ir tada juos pakeičia kiti. Įvyksta ir tikrų stebuklėlių, pvz., šią savaitę viena moteris narkomanė, nesusijusi su šitais namais, ėjo parduoti savo paso, kad nusipirktų narkotikų, ir kažkaip jai šovė į galvą mintis paskambinti mums į duris. Atidariau, pakviečiau į vidų, tai dabar gyvena kartu ir yra pasiryžusi gydytis.

Mes turime ir daug kitų veiklų: lankyti priemiestyje įsikūrusius nakvynės namus (ir nunešti žmonėms maisto), lankyti sergančius tuberkulioze, katekizuoti vaikus ir suaugusiuosius, padėti skurstančioms šeimoms ir kt. Yra tikrai daug realaus fizinio skurdo, kurį bandome palengvinti. Bet šitas darbas nėra vien socialinis projektas taisyti politinės ekonomikos klaidas. Taip pat tai nėra vien priemonė šviesti visuomenę ar skatinti žmones gerai elgtis. Čia, centre, svarbi ne ekonomika ar politika, bet konkretus kenčiantis žmogus. Mes stengiamės šitam žmogui grąžinti prarastą arba atimtą savivertę, kuri nepriklauso nuo statuso visuomenėje, pareigų ar gebėjimų, bet kyla iš to, kad kiekvienas žmogus yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Šito orumo ir vertumo būti mylimam niekas iš jų negali atimti ir visa, ką mes darome, yra priemonės jam tai suprasti. Taigi mes rūpinamės ir mylime žmones, o ne stengiamės dėl aukštų rezultatų ar įspūdingų laimėjimų. Tai reiškia, kad didelę dalį savo laiko darbe dažnai praleidžiu sėdėdamas šalia žmogaus ir leisdamas jam kalbėti, pasakoti, dalytis išgyvenimais. Aš rodau nuoširdų susidomėjimą juo, klausausi ir duodu patarimą, o kartais, jo neturėdamas, tiesiog kenčiu kartu, t. y. užjaučiu.

Skurdas nėra vien gyvenimas nepasiturint. Skurdas dar gali būti socialinis, intelektinis ir dvasinis. Socialinis skurdas atsiranda,

Seserų pašaukimas nėra kovoti su skurdu struktūriniu lygmeniu, išraunant jo šaknis, bet mylėti patį skurstantį. Motina Teresė nuolat sakydavo, kad mes negalime padaryti didelių dalykų, o tik mažus dalykus su didele meile.

Čia, centre, svarbi ne ekonomika ar politika, bet konkretus kenčiantis žmogus. Mes stengiamės šitam žmogui grąžinti prarastą arba atimtą savivertę, kuri nepriklauso nuo statuso visuomenėje, pareigų ar gebėjimų, bet kyla iš to, kad kiekvienas žmogus yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Tikinčiam kiekvienas sunkumas tampa galimybe augti asmeniškai ir santykyje su kenčiančiu Kristumi. Tad tikintis žmogus yra augantis, o augantis žmogus yra laimingas.

kai nutrūksta ryšiai su šeima, draugais ir plačiąja visuomene. Ypač stipriai nuo jo kenčia žmonės, turintys priklausomybių, ir jei savo geranorišku buvimu šalia galiu padėti žmogui jaustis svarbiam, vertingam ir mylimam, tai prasmingesnės

veiklos nėra sugalvoti negalėčiau. Seserų pašaukimas nėra kovoti su skurdu struktūriniu lygmeniu, išraunant jo šaknis, bet mylėti patį skurstantį, ir toks tyras, paprastas jų požiūris į gyvenimo vertybes mane vis dar be galo stebina. Motina Teresė nuolat sakydavo, kad mes negalime padaryti didelių dalykų, o tik mažus dalykus su didele meile. Jau paminėjau ir kitą svarų gailestingumo namų skirtumą nuo nevyriausybines socialinės organizacijos – tikėjimą, kad, tarnaudami vargšams, mes tarnaujame visatos Kūrėjui ir Dievui. Prie kiekvieno kryžiaus šituose namuose kabo užrašas: „Trokštu“, primenantis paskutinius Jėzaus žodžius ant kryžiaus. Seserys tvirtai tiki, kad kiekvieno pas jas ateinančio ištroškusio žmogaus lūpomis kalba tas pats agonijoje ant kryžiaus mirštantis pasaulio Išganytojas...

Intelektinį žmonių skurdą siekiama įveikti katechezėmis. Šeštadieniais porai valandų kviečiame vaikus ir su sesėmis padalijame į dvi grupes. Keletą kartų vienai grupei užsiėmimus turėjau vesti aš, ir lengva tikrai nebuvo, juk vaikai savo tėvų yra labai prastai auklėjami arba visai neturi ryšio su jais. Bet kažkaip vieną kitą supratimo sėklytę juose vis tiek pavyksta pasėti. Suaugusiesiems katechezė vyksta sekmadieniais po šv. Mišių ir tuomet seserys arba koks nors svečias skaito paskaitą pasirinkta tema, atsako į klausimus.

Dvasinis skurdas yra pats rimčiausias, nes, netikint į Dievą, neturint dvasinės atramos, kiekvienas sunkumas bus triuškinantis, o tokių išbandymų vargšų gyvenimuose tikrai netrūksta. Kita vertus, tikinčiam kiekvienas sunkumas tampa galimybe augti asmeniškai ir santykyje su kenčiančiu Kristumi. Tad tikintis žmogus yra augantis, o augantis žmogus yra laimingas.

Prieš pasiūlydami sriubos, su žmonėmis iš gatvės meldžiamės, skaitome Dievo žodį ir jį komentuojame. Kartą per savaitę visi (gyvenantys namuose ir žmonės iš gatvės) yra kviečiami į valandą trunkančią Švč. Sakramento adoraciją, kurioje ir giedame, ir skaitome Šventąjį Raštą. Žmonėms, gyvenantiems bendruomenėje, kasdieninė bendruomeninė malda, malda prieš valgant ir dalyvavimas šv.

Mišiose keletą kartų per savaitę yra privalomas. Aš prisidedu giesmėmis, pamokslėliais, vadovaudamas maldai. Kartais žmonės ateina pas mane dvasinio pokalbio, tad kiek sugebu, padedu.



MIŠKE – BAROKO MUZIKA



Vaikščiodamas Pietų Brazilijoje po apleistą Šv. Mykolo Arkanĝelo redukciją regi išlikusias išpūdingas raudono akmens bestogės bažnyčios sienas, šalia – nuvirtęs iš akmens iškaltas angelas indėniškais veido bruožais, iš trijų pusių gyvenamųjų pastatų liekanų apsuptas didžiulis keturkampis kiemas, šakningų medžių užgožta buvusi mokyklos bei dirbtuvių siena. Nors gyventojų nebėra, kapinaitės atrodo tebenaudojamos – legendinė jėzuitų misijų sėkmė du šimtmečius mirusiųjų buveinėn vilioja tariamų lobių ieškotojus... Dvylika tokių misijų – UNESCO žmonijos paveldo sąrašė.

Redukcijas – iki 5–6 tūkst. gyventojų turėjusius čiabuvių kaimus, kuriuos sudarė mažesnės džiunglėse išsisklaidžiusios gyvenvietės, – Brazilijoje, Argentinoje, Urugvajuje ir Paragvajuje XVI–XVIII a. steigė kapucinai, dominikonai, pranciškonai, augustijonai, o labiausiai – jėzuitai (nuo 1569 m.), paprastai kaime gyvendami keliese su tūkstančiais įvairių genčių indėnų. Bažnyčia, mokykla, dirbtuvės, medinės ar plūkto molio trobos. Kukurūzų, manijokos, medvilnės, matės laukai, ganyklos galvijams, odos, medžio pramonė. Anuomet čia indėnai augino tiek galvijų, kiek ir dabartiniuose šių šalių ūkiuose.

Prieš vykdami dirbti misijose, jėzuitai lavinosi įvairiose srityse nuo architektūros iki muzikos, žemės ūkio ir kitų amatų. Didesnė misijų, kurių tinklas buvo išpūdingas, dalis nuo 1660 m. priklausė Ispanijos imperijai, o centras buvo dabartinė Paragvajaus sostinė Asunsjonas. Iš Europos kartu su ispanais ir portugalais kolonistais atvykę misionieriai greitai suvokė, kad savivaldą turinčios misijos (bei vėliau įsteigti indėnų savignyos būriai) čia suburtus indėnus apsaugos nuo vergijos ir išnaudojimo. Šių kraštų čiabuviai neturėjo politinės hierarchijos kaip actekai ar inkai, todėl jų krikščioniškas pilietinis ugdymas dėjo pagrindus ateities valstybėms. Misijų pastangas ginti vietos gyventojų interesus, kultūrą, teises XVI a. Meksikoje aprašė ispanas dominikonas Bartolomé de las Casas. Pvz., Paragvajuje buvo 30 redukcijų su 104 tūkst. gyventojų, iki šiandien valstybinės kalbos čia – gvaranių indėnų genties ir ispanų. Šių misijų kaimų buvo ir Čilėje, Kolumbijoje, Peru, Amazonijoje.



Misionieriai jėzuitai vadovavosi principu, suformuluotu Peru ir Meksikoje dirbusio garsaus ispanų misionieriaus José d'Acosta (1540–1600), – laisvai perimti visa, kas atitinka žmogiškąją prigimtį ir neprieštaruja Šventajam Raštui. D'Acosta sugebėjo derinti vietinius papročius, tradicijas, šventes, muzikos instrumentus ir krikščioniškąjį pamaldumą. Indėnai į architektūrą, meną, teatrą, statybos būdus, muziką, ūkį įnešė savo indėlį, papročius ir patirtį, tai aiškiai matoma ir išlikusiose, ir nykstančiose misijose.

Itin svarbi čiaabuviams buvo muzika, nes jie labai muzikalūs. Vietine kalba sukurti muzikos kūriniai jiems pasakojo Išganymo istoriją, atskleidė tikėjimo tiesas, aiškino religinių švenčių prasmę. Misionieriai atsisiųsdavo kūrinių iš savo provincijų Europoje. Kadangi jėzuitų misijos pasižymėjo lankstumu, muzika atspindėjo vietos kultūrą, pvz., per Mišias, kurios vykdavo lotyniškai, prieš Komuniją buvo giedama arija gvaranių kalba. Pats garsiausias misijose dirbęs kompozitorius jėzuitas – Antonas Seppas, žinomas ir Martinas Schmidtas.

Reikiamus instrumentus indėnai gamindavo vietoje. Naudodavo ir savo tradicinius instrumentus, panašius į fleitas, bei barškučius iš moliūgų, kurie vaizduojami net misijų bažnyčių architektūroje. Redukcijose sukurtos kantatos, simfonijos, operos pasiekdavo ir Europą, bet vėliau ši kūryba buvo pamiršta. Tačiau indėniškais motyvais nuspalvinta barokinė muzika nedingo iš buvusios milžiniškos vadinamosios Gvaranių respublikos plotų, kai jėzuitai misionieriai lygiai prieš 250 metų Ispanijos karaliaus buvo priversti redukcijas apiešti. Popiežiui Pranciškui 2015 m. lankant Ekvadorą, Boliviją ir Paragvajų, visur vyko indėnų palikuonims brangios muzikos, atliktos iš prieš kelis dešimtmečius Čikitos užkampyje rastų XVII–XVIII a. užrašytų natų, koncertai.

Paragvajuje *Sonidos de la Tierra* (Žemės garsai) muzikos mokyklų ir 200 muzikinių kolektyvų kultūrinis bei socialinis tinklas šiuo metu apima 18 tūkst., 36 jėzuitų įsteigtos *Fe y Alegria* (Tikėjimo ir džiaugsmo) mokyklos auklėja 15 tūkst. vaikų ir jaunimo, ši ugdymo sistema jau taikoma ir Afrikoje.

Apie 1960–1970 m. pasaulyje pasirodė indėnų muzikine tradicija praturtintos Mišios – *Misa Guarani* Paragvajuje, *Misa Criolla* Argentinoje, *Missa Luba* Konge (lietuviškais motyvais – pvz., F. Strolios ir A. Mikulskio Mišių giesmės). Norintiems pasiklausyti šios muzikos tereikia internete susirasti jėzuito kompozitoriaus D. Zipoli kūrinius, kompozitoriaus E. Marricone filmo „Misija“ garso takelį ar peržiūrėti popiežiaus apsilankymo Ekvadore, Bolivijoje ir Paragvajuje įrašus. O su redukcijų paveldu plačiau susipažinti galima internete keliaujant „Ruta jesuitica“ – jėzuitų keliais.

T. Antanas Saulaitis, SJ



Šv. Mykolo Arkangelo redukcijos liekanos Pietų Brazilijoje
T. A. Saulaičio nuotraukos



VISIEMS ESU DĖKINGAS

„1943 m. baigiau gimnaziją ir įstojau į jėzuitų vienuolyną Pargryžuvyje. Seminarijoje mokytis pradėjau jau po karo, 1946 m., bet po poros metų valdžia klierikų skaičių liepė perpus sumažinti, ir aš patekau tarp jų. Tad trejus metus dirbau zakristijonu. Paskui vėl grįžau į seminariją. Prieš pat kunigystės šventimus manimi susidomėjo sovietų saugumas, tad seminariją teko palikti šventimų negavus. Vėl porą metų dirbau zakristijonu. Kai sugrįžau, liepė dar dvejus metus mokytis, taip ir išėjo, kad kunigu tapau tik 1957 metais – 10 metų vėliau nei tie, su kuriais kartu įstojau“, – prisimena jau 93-ęjų sulaukęs šiemet kunigystės 60-metį švenčiantis t. Jonas Zubrus, SJ.

Pradžioje jis dirbo Seirijuose, Leipalingyje, Pivašiūnuose. Vėliau priskyrė Kaišiadorių vyskupijai ir paskyrė klebonu į Šešulėlius. Kadangi katekizuodavo vaikus, vesdavo rekolekcijas kunigams ir seserims vienuolėms, iš prancūzų kalbos versdavo parankines knygas kunigams, aktyviai reiškęsi pogrindinėje spaudoje, sovietinis saugumas dažnai reikalavdavo t. Joną perkelti kitur. Galiausiai metams atėmė kunigo registracijos pažymėjimą, tad teko dirbti miško darbininku, vėliau Vilniuje mokytis dažytoju, bet po pusmečio vėl leido kunigauti. T. Jonas žinojo, kad aktyvesni kunigai įsteigė Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą, norėjo prie to prisidėti, bet sovietinio saugumo tuometiniam klebonui buvo nurodyta niekur jo neišleisti.

Vėliau sužinojo, kad kunigų reikia Ukrainoje. Taip pateko į Kamenec Podolską. Tuo metu Ukrainoje dirbo ir t. Vytautas Merkys, SJ. Po dvejų metų grįžęs į Lietuvą, t. Jonas Zubrus toliau buvo kilnojamas iš vienos parapijos į kitą. Dirbo Žilinuose, Vytautavoje, Kirdeikiuose, Kiaukliuose. Po kurio laiko dar neilgam buvo išvykęs į Kazachstaną, į Aktiubinską. Grįžęs paskirtas Klaipešos šv. Juozapo darbininko parapijos vikaru, vėliau metams – Pivašiūnų klebonu. „Ilgiausiai vienoje vietoje dirbau gal šešerius metus, o kitur dvejus trejus metus, ne ilgiau. O kad kokie pėdsakai parapijoje liktų, reikia padirbėti ilgiau, kontaktą su žmonėmis užmegzti...“ – žvelgdamas į praeitį svarstė jis.

Monsinjoras Alfonsas Svarinskas yra sakęs, kad t. J. Zubrus visada garsėjo aukos dvasia, todėl ir jo žodžiai parapijiečiams „eidavę iš pačios širdies“. Kiti pažymi jo neturtą. Gavęs koki

pinigėlių – atiduodavęs kitiems, mažiau turintiems. Vienintelis t. Jono turtas buvo dviratis ir knygos. Todėl nebūdavę jokių sunkumų persikelti iš vienos parapijos į kitą.

Su jėzuitais iki Nepriklausomybės atgavimo ryšius palaikyti buvo keblu. Keletą kartų per metus susitikdavo su pogrindyje veikusių jėzuitų vyresniuoju t. Jonu Danyla. „Pagrindus buvome gavę naujokyne, kokių nors kitų nurodymų beveik negaudavome. Dvasinio vadovo labai trūko. Kaune bendravau su Brazauskų šeima, pas kurią rinkdavosi religinio gyvenimo pagilinti troškiantys žmonės, tarp jų buvo nemažai ir jaunų, kuriems ateityje tai padarė įtaką. Kadangi abu, vyras ir žmona, buvo baigę mokslus Prancūzijoje, nemažai literatūros išversdavo, ir aš gaudavau kai ką pasiskaityti, nes religinės literatūros labai trūko“, – yra pasakojęs t. Jonas Zubrus.

„Visiems visiems esu dėkingas. Aplinkui mane – kantrūs, sąmojingi, senius užjaučiantys pažįstami, vyskupai, kunigai, bendražygiai. Dėkui jiems ir tiems, kurie manimi rūpinasi, gydo, vargsta dėl manęs, padeda, pataria ir mano visas išdaigas pakencčia. Tegul Dievas jiems šimteriopai atlygina ne tik žemėje, bet ypač Danguje“, – pasveikintas su gražia kunigystės sukaktimi dėkojo šiuo metu Kauno jėzuitų namuose kartu su kitais vyresnio amžiaus jėzuitais gyvenantis kunigas jubilias.



T. Vidmanto Šimkūno nuotr.

T. ANICETAS TAMOŠAITIS, SJ

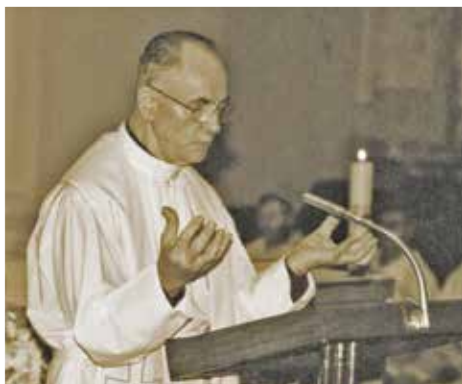
Š. m. balandžio 2 d., eidamas devyniasdešimt penktuosius metus, iš kurių 63-ejus tarnavo kaip kunigas ir 74-erius buvo Jėzaus Draugijos narys, mirė t. Anicetas Tamošaitis.

T. Anicetas gimė Rozalime (Pakruojis r.) 1922 m. rugsėjo 14 d. Stanislovo ir Teklės (Augustinavičiūtės) Tamošaičių šeimoje. Kartu su seserimi aužo Meldinių kaime, lankė Rozalimo mokyklą, Šeduvos progimnaziją, Linkuvos gimnaziją. 1942 m. birželio 21 d. Pagryžuvyje įstojo į Jėzaus Draugiją. Artėjant frontui, pasitraukė iš Lietuvos ir su kitais karo išblaškytais jėzuitais studentais atsidūrė Vokietijoje, netoli Miuncheno. 1947–1950 m. studijavo filosofiją Pulache, atliko mokytojo praktiką Švarcvalde, Šv. Blažiejaus jėzuitų gimnazijoje, kur buvo ir muzikos prefektas. Lietuviams jėzuitams buriantis JAV, 1950–1954 m. Vest Badene, Indianoje, studijavo teologiją, ten pat 1953 m. birželio 17 d. išventintas kunigu. 1954–1955 m. Port Tovnsende, Vašingtono valstijoje, praleido dvasingumo metus. 1956–1959 m. studijavo Popiežiškajame Grigaliaus universitete, kur apgynė teologijos daktaro disertaciją tema „Bažnyčia ir valstybė Mariteno mokyme“, skirdamas ją ryžtingai vengrų tautai pagerbti.

1960–1970 m. ir 1972–1994 m. gyvendamas lietuvių jėzuitų bendruomenėje Čikagoje pamokslavo jėzuitų koplyčioje, vadovavo rekolekcijoms, talkino lietuvių parapijose, ypač Rokfordo šv. Petro lietuvių parapijoje (už 150 km), rūpinosi Gerojo Ganytojo senelių prieglauda, kapelionavo vasaros stovyklose Dainavoje, Neringoje bei anksčiau jėzuitų rengtoje berniukų stovykloje. Tuo pat metu tvarkė ir katalogavo 40 tūkst. tomų jėzuitų biblioteką, skaitė korektūrą ir sudarė vardų bei vietovardžių rodykles Broniaus Kviklio 6 tomų leidiniui „Lietuvos Bažnyčios“, Lietuvių bibliotekos leidyklos albumams. 1968 m. į lietuvių kalbą išvertė ir pritaikė kasdienį mišiolą, didįjį sekmadienio ir šventadienių mišiolą, 1967–1968 m. – Vatikano II susirinkimo dokumentus, išleistus knygų serijoje „Krikščionis gyvenime“. Bendradarbiavo jėzuitų mėnraštyje „Laiškai lietuviams“, į lietuvių kalbą išvertė Jėzaus Draugijos Konstitucijas bei kitus dokumentus, daug knygų ir straipsnių.

1970–1972 m. t. Anicetas Tamošaitis Madride rengė Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto išlaikomas lietuviškas radijo laidas, kurių transliaciją visokeriopai trukdė sovietų valdžia, nes per Filipinus jos transliuotos ir į Sibirą.

1995 m. pakviestas į Lietuvą, iki 2000 m. buvo Šiaulių šv. Ignaco bažnyčios rektorius (čia įrengė kambarėlį Susitaikinimo sakramentui su užsidegančiomis lemputėmis – raudona, kai užimta, žalia – kai laisva), taip pat – namų vyresnysis, pradinės mokyklos kapelio-



nas; rūpinosi pritaikyti namus naujokynui. Vėliau buvo Klaipėdos šv. Juozapo Darbininko parapijos vikaras (iki 2003 m.), šešerius metus – provincijolo asistentas Vilniuje. Atlikęs šią tarnystę, vėl grįžo į Šiaulius, o 2014 m. prisidėjo prie vyresnio amžiaus bendrabrolių būrelio jėzuitų namuose Kaune.

2015 m. išėjo t. A. Tamošaičio pamokslų rinkinys „Raktai mūsų rankose“, 2016 m. antroji knyga – „Svečias Kristus“ (Šiaurės Lietuvos leidykla). T. Anicetas mokėjo lotynų, anglų, vokiečių, italų, ispanų, prancūzų, rusų, lenkų kalbas ir, aišku, tobulai – lietuvių. Pasižymėjo neblėstančiu optimizmu ir puikiu humoro jausmu. Iš t. Jono Raibužio ir vėliau savarankiškai išmoko daug amatų – rišti knygas, veisti sodą ir sodinti daržą, statyti burlaivį ir valtį žvejybai, įrengti prieplauką, įvesti elektrą, remontuoti įvairius prietaisus; buvo pasigaminęs didelį teleskopą. Dviračiu ir motociklu apvažinėjo plačias JAV, Kanados, Ispanijos teritorijas, apsistodamas ir stovyklaudamas gamtoje. Pėsčiomis keliavo Apalačų taku JAV rytuose.

Savo autobiografijoje t. Anicetas Tamošaitis rašė: „Bene giliausias jausmas pergalvojant asmeninį gyvenimą yra padėka Dievui, kurio regiu save labai praturtintą. Dievas dažnai daro mūsų gyveni-



Ant iš Čikagos parsivežto motociklo prie Šiaulių jėzuitų namų 2001 m.

T. V. Šimkūno nuotr.

Kai skaitome Šventąjį Raštą, ypač kai kurias vietas, ne vienas matome, tiesiog pajuntame, kaip meistriškai Viešpats geba kalbėti savo Šventojoje knygoje! Antai pranašo Ozėjo lūpomis, o tiksliau, piršlybų ir sutuoktivių įvaizdžiu, piešia savo santykį su žmonėmis, su pasirinktąja tauta: „Todėl dabar aš viliosiu ją, išvesiu ją į dykumą. [...] Paimsiu tave sau žmona amžinai“ (Oz 2, 16–21). Arba štai Evangelijoje Kristus aiškina mums didžiulias, iškiliasias tiesas tokiais paprastučiais, bet taip taikliai jas nušviečiančiais kasdienio gyvenimo vaizdais: drabužio lopymu, vyno pilstymu arba darže pasodintu garstyčios grūdu, duonkubilyje moters užmaišyta tešla.

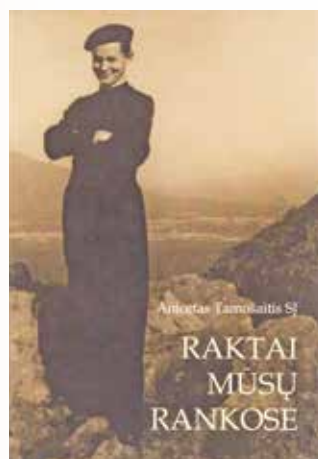
Labai gražus ir prasmingas vaizdas pasitinka mus Antrajame Pauliaus laiške korintiečiams. Ten apaštalas žmones vadina laišku; ne bet kokių, o parašytų paties Dievo: „Gal reikia, kaip kai kuriems, lydimųjų laišku į jus ar nuo jūsų? Ne, nes jūs patys esate mūsų laiškas. [...] Jūs pasirodėte esą Kristaus laiškas [...] ne rašalu, bet gyvojo Dievo Dvasia“ (2 Kor 3, 2–3). Ar ne puiki medžiaga pamąstyti apie žmogų kaip Dievo laišką? Kokia apstybė vaizdo, grožio, gelmės ir – paskatos!

Pradžioje žodelis apie laišką apskritai. Laišku mes ką nors pranešame arba papasakojame apie save ar kitą žmogų. Antai emigrantas, išvykęs į tolimą šalį, laišku šeimos nariams nušviečia, kaip įsikūręs, ką veikia. Vyras pamiltai merginai laišku atskleidžia savo jausmus. Trumpai drūtai, kur dėl nuotolio negalima susisiekti tiesiogiai, anksčiau keliaudavo laiškas.

Eikime dabar prie Dievo. Šventoji knyga apie Dievą pradedama kalbėti nuo to, kaip jis kuria pasaulį. Sukuria šviesą. Sukuria žvaigždes ir kitokius dangaus kūnus. Tada sako: „Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą“ (Pr 1, 26). (Čia vartojamą daugiskaitą kai kurie teologai aiškina kaip nuorodą, kad Dieve yra trys asmenys.) Kalbant mūsų pasirinktu įvaizdžiu, tie žodžiai būtų: „Parašykime laišką apie save, kas ir kokie esame!“ Dievo negalima matyti tiesiogiai, nes jis neregimas. Tad reikia priemonės, kuria regimai save nušviestų. Todėl sukuria žmogų, kuriuo pasakoja apie save tartum rašydamas laišką – ir labai gražų, nes gyvą. Kaip tai šauniai parodo didelę Dievo išmintį ir didelę žmogaus kilnybę! Žmogus – tai Dievo rašomas visatai laiškas, kuriuo pasakoma, kas ir koks jis pats yra. Argi Šventoji knyga nesako, kad tai jo paveikslas ir panašumas?

Žmogus, kaip sakytą, yra gyvas laiškas. O kas gyva, visada aktyvu, todėl žmogus yra ne vien Dievo rašomas laiškas, bet ir kiekvieno kartu su Viešpačiu rašomas laiškas. Kadangi žmonės skiriasi, ir tas laiškas nevienodas. Paimkime kelis pavyzdžius. Su žmogumi gali būti taip, kaip yra su mūsų rašomais arba kitiems nešamais laiškais. Yra laišku, kurie parašyti dailia rašysena, kad miela skaityti. Ir kai kurių žmonių gyvenimas taip traukliai atspindi Dievo bruožus, kad tiesiog žavi. Kitų rašysena, liaudiškai tariant, kaip su vištos koja. Kitų laišku taip suraizgytos mintys, kad vargiai gali suprasti, kas norima pasakyti. Panašiai yra su kai kurių žmonių gyvenimu, kuris, priežodžiu tariant, neaišku, – Dievui žvakė ar velniui šakė. Yra laišku, kurių raštas išblukęs – ar maža žmonių, kurių gyvenime vos gali įžiūrėti tą ar kitą Dievo bruoželį.

Mums gera bent retkarčiais užduoti sau tokį klausimą: ką galėčiau pasakyti apie savąjį gyvenimą kaip Dievo rašomą laišką apie save?..



Vaikas grįžta iš sekmadieninės mokyklos.

- Na, ką šiandien sužinojai? – klausia mama.
- Mokytoja pasakojo, kaip Mozė su savo tauta keliavo ir priejo jūrą. Tada jis įsakė inžinieriams pastatyti didžiulius tiltus. O kai jie perėjo jūrą ir egiptiečiai vijosi juos tais tiltais, tada Mozė įsakė savo kariuomenei, kad su tankais visus tuos tiltus susprogdintų...
- Mama pašiurpusi:
 - Ir jus... šitaip moko?..
 - Ne, truputėlį kitaip, bet jeigu aš pakartočiau, kaip mokytoja pasakojo, tu nepatikėtum...

Liuteronų kunigas pirmą kartą ateina į miesto pirtį. Darbuotoja prie kasos langelio paaiškina:

- Norėčiau jus įspėti, kad šiandien pas mus mišri diena. Kiek pasvarstęs kunigas atsako:
 - Nieko baisaus. Su katalikais aš gerai sutariu.

Parapijos raštinėje sekretorę pavaduoja mergina iš kaimyninio miestelio. Užėjęs ponas klausia, ar klebonas galėtų palaidoti jo šunį.

- Šunį? – pasipiktinusi perklausia mergina. – Nemanau, kad tai įmanoma!
- Ką gi, – gūžteli pečiais vyriškis, – tuomet bandysiu kreiptis į liuteronų kunigą, gal jis už 500 eurų sutiks?
- Mergina suskumba ieškoti išeities:
 - Ak, kodėl iš karto nesakėte, kad jūsų velionis šuo katalikas?

Sename vienuolyne sunkiai susirgo vienuolis. Skubiai buvo iškvieistas gydytojas. Apžiūrėjęs ligonį, jis nuramino susirūpinusį vienuolyno vyresnįjį:

- Ačiū Dievui, nieko baisaus. Esu tikras, kad per savaitę mes jį pastatysime ant kelių.

Prie dangaus vartų ateina ilgą eilę atstovėjęs gydytojas. Šventasis Petras nustemba:

- Daktare, kodėl jūs čia stovėjote? Pas mus tiekėjams – kitas įėjimas...

– Kas sudarė pirmąją futbolo komandą?
– Jėzus ir jo mokiniai, juk Biblijoje parašyta, kad Jėzus stovėjo Nazareto vartuose, o jo mokiniai buvo nuošalėje.

Įsimylėjusių ateistų porėlė, įsitaisiusi ant kalvos, gėrasi saulėlydžiu.

- Tik pažvelk, koks nuostabus dangus! – sako ji.
- Dangumi aš netikiu, – nudelbia žvilgsnį jis.

– Kodėl katalikų kunigai nemėgsta lankytis baseinuose?
– Tik vienas neatsargus rankos judesys ir visi jau plaukioja švęstame vandenyje!

Pas pusryčiaujantį vyskupą įleidžiamas su prašymu atvykęs vienos parapijos klebonas. Vyskupas maloniai pasiūlo papusryčiauti drauge.

- Labai ačiū, Jūsų Ekscelencija, – mandagiai atsisako klebonas, – bet šiandien pasninkas, be to, namie jau spėjau sočiai pavalgyti.

Tėvas po pamaldų kalbasi su sūnumi:

- Klebono pamokslas šiandien buvo toks nuobodus ir ilgas, o dar vargonininkas prastai grojo ir choras netikusiai giedojo!
- Ir vis dėlto, tėti, – paprieštarauja sūnus, – kaip už dvidešimt centų, kuriuos tu įmetei į aukų dėžutę, pasirodymas nebuvo jau toks prastas.

– O mūsų namuose prie stalo niekas nesimeldžia, nes mano mama moka gaminti!

Iš krikščioniškos vokiečių spaudos
parinko Giedrius Tamaševičius



Eugenijus Puzynia
studijuoja Centre Sèvres
Paryžiuje



Mantas Mileris studijuoja
St. Louis universitete JAV



Ivar Juhnevič rengiasi studijoms
Popiežiškajame Grigaliaus
universitete Romoje



Donatas Kuzmickas ir
Lukas Ambraziejus atlieka
naująją Niurnberge

MIELI JĖZUITŲ BIČIULIAI, BENDRADARBIAI, DRAUGAI,

*tikriausiai esate įpratę šiame
puslapyje matyti informaciją apie
naujas mūsų statybas, užmojus,
projektus, kuriems prašome jūsų
paramos. Nuširdžiai dėkojame
už jūsų dosnumą ir kiekvienoje
jėzuitų bendruomenėje
meldžiamės už jus. Šį kartą
maloniai prašome paremti ne
naujas statybas, ne kurią kitą gerą
projektą, o mūsų jėzuitus naujokus
ir studentus, t. y. padėti finansuoti
studijas tų jaunų vyrų, kurie
pasiryžo tarnauti Kristui Jėzaus
Draugijoje. Du mūsų naujokai ir
penki jėzuitai studijuoja užsienyje,
kad galėtų kuo geriau ugdyti jūsų
vaikus ar anūkus mūsų mokyklose,
uoliai ir išmintingai tarnauti
bažnyčiose ir kitur. Maloniai
prašome prisidėti prie šio kilnaus
darbo lavinant jaunus jėzuitus,
degančius troškimu tarnauti
Dievui ir žmonėms.*



T. Mindaugas Malinauskas
studijuoja Popiežiškajame
Grigaliaus universitete Romoje



Aurimas Šukys rengiasi studijoms
Centre Sèvres Paryžiuje



Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincija
Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius
Tel. (8-5) 212 17 15, faks. (8-5) 212 18 76
Įm. k. 191893936
AB SEB banko kodas 70440
A. s. LT34 7044 0600 0112 3231

Laiškai bičiuliams 2017 1 (31)

Išėina du kartus per metus
Leidžia VšĮ Jėzuitų ekonomo tarnyba
Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius

Redaktorė
Jūratė Grabytė

Dailininkė
Jūratė Tamošiūnaitė-Karašauskienė

Stilistė
Eglė Gudavičienė

Tiražas 1,5 tūkst. egz.

